

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Leto XI. — Štev. 17

Ljubljana, sobota, 21. januarja 1950

Izhaja vsak dan razen ob petkih

Mesečna naročnina din 45.—

Cena din 2.—

Ob 26. obletnici Leninove smrti

Sinoči je bila v unionski dvorani v Ljubljani spominska svečanost ob obletnici smrti Vladimira Iljiča Uljanova-Lenina, velikega učitelja in voditelja mednarodnega delavskega gibanja. Na svečanosti je govoril član Politbiroja CK KPS tovariš Ivan Regent, ki je v svojem govoru med drugim dejal:

Leninova smrt je globoko pretresla delovno ljudstvo vsega sveta. Proletariat vseh dežel se je zavedal, da je izgubil svojega najgenialnejšega voditelja, največjega voditelja proletarske, socialistične revolucije.

Pokojni francoski pisatelj Henrie Barbusse je ob priliki Leninove smrti pravilno napisal, da je z Leninom umrl človek, ki je bil utelešenje vse ruske revolucije, človek, ki je to revolucijo spetel v svoji glavi, ki jo je pripravil, uredil in obvaroval; človek, ki je bil resnično velik, ki je bil v vseh ozirih najstarejši med tvorci zgodovine in ki je naredil za ljudi več, kot kdorkoli drugi.

Objeti in prikazati v kratkem govoru vso veličino Leninove osebnosti je nemogoče. Zato si tega nisem naložil. Za to bi bilo treba napisati, se pišejo in se bodo še dolgo pisale debele knjige: Osebnost Lenina je največ, kar je po smrti Karla Marxa dalo in moglo dati iz svojih vrst osvobodilno gibanje proletariata in delovnega ljudstva vseh dežel. V sporočilu CK KP Sovjetske zveze o smrti Lenina je pravilno rečeno, da >... Vse, kar je v proletariatu resnično veliko in kerojsko — neustrašena misel, železna, neupogljiva, trdna, vse premagujoča volja, sveto sovraštvo, smrtno sovraštvo do suženjstva in do zatiranja, revolucionarna strast, ki podira gore, neskončna vera v ustvarjalne sile množice, nezasišani organizacijski genij — vse to je sijajno spajal, združeval v sebi Lenin, ime katerega je postalo simbol novega sveta od zahoda do vzhoda, od juga do severa.<

Da, to je bil Lenin, voditelj in učitelj proletariata in vsega delovnega ljudstva, ki je znal predvidevati največje zgodovinske prelome, ki je vedel, da je treba videti, kar je veliko, ki pa je tudi vedel in uel, da je treba videti in upoštevati tudi drobno, da je treba vedno upoštevati tudi najmanjšo podrobnost. To je bil voditelj, ki je korakal neustrašeno naprej, ko je bilo treba korakati naprej, in se umikal, ko je bilo treba umikati se, da je tako pripravil novo ofenzivo. Ni poznal nobenih otrpanjenih formul, nikakih večnih dogem. O njem smemo reči, da je bil prirojeni voditelj proletarske vojske, genij delavskega razreda.

Lenin je smrtno sovražil suženjstvo in zatiranje, zatiranje delovnega ljudstva in narodov in se je vse svoje življenje boril proti takemu zatiranju. Kako združiti ta Leninov boj proti zatiranju z bojem voditeljev Informbiroja proti naši Partiji in njenim voditeljem ter proti naši deželi, ki v njej narodi gradijo socializem? Ali je Lenin kdaj util komunistične partije, naj se borijo proti deželi, ki se v njej gradi socializem? Ali je Lenin uel boriti se za socializem ali pa proti socializmu? A boj proti Partiji, ki pod njenim vodstvom gradijo narodi socializem, je objektivno boj za obnovev zatiranja, kajti uničenje KPJ bi pomenilo restavracijo ljudskega in narodnega zatiranja.

Boj proti Partiji, ki se pod njenim vodstvom gradi socializem, ne more koristiti mednarodnemu in nobenemu naprednemu, demokratičnemu ali socialističnemu gibanju, kajti tak boj je slabi taka gibanja in jih razdvaja. Prva posledica takega boja je predvsem nezaupanje, ki se vnaša v odnose med komunističnimi partijami. To vzajemno nezaupanje je že prekoračilo meje komunističnih partij in zašlo tudi med ostala napredna demokratična gibanja, zašlo je celo, vsiljeno po Informbiroju, v mednarodne zveze sindikalnih, kulturnih, fizikalnih in drugih združenj ter gibanj. Ali smo res tako daleč, da bomo imenovali tako razdiralno, živalsko početje »delo za enotnost naprednega gibanja« na vseh področjih. Kako daleč so informbirojevci od Leninovih nauk?

O tem, da gradimo v naši deželi socializem, o tem ne govorijo samo tisk naše dežele, o tem ne govorijo le naši agitatorji in propagandisti; o tem govorijo predvsem sklepi V. kongresa KPJ; o tem govorijo proračuni v naši državi, o tem govorijo odločbe naše zvezne vlade; o tem govorijo sklepi naše skupščine; o tem govorijo vsa naša zakonodaja, ki šteti rezultate revolucije in graditev socializma; o tem govorijo naši ustvarjalci se petletni plan; o tem govorijo naši udarniki, naši delavci in kmetje; o tem govorijo vs glas vsa naša stvarnost. Ali si pri Informbiroju res mislijo, da so prišli ljudje ob pamet in da bodo verjeli njihovim klevečam namesto naši resnici?

Resnica o nas si utira pot in bo znana. Za to svojo resnico se bomo borili brez omahovanja, kakor nas je učil Lenin. Ta resnica je v naših krepkih rokah, je silna in je tudi naša moč. Naša moč je zato, ker je ta resnica naša živa stvarnost, ki je klevete Informbiroja ne morejo uničiti. To resnico bomo govorili, moramo jo govoriti, a delovne množice izven naših meja bodo to resnico nedvomno spoznale in razumele, da je v njej naša in njihova moč.

Lenin je bil marksist. Bil je največji naslednik Marxa ter je razvil in uporabil marksizem v pogojih imperalizma, v pogojih gnijočega kapitalizma. Zanj marksizem ni bil dogma, marveč vodilo v dejanju. V svojem članku »Naš program« je Lenin pravilno trdil, da »Mi ne gledamo, nikakor ne, na Marxovo teorijo kot na nekaj, kar naj bi bilo dovršeno, popolno in nedotakljivo; nasprotno, prepričani smo, da je položila ta teorija le temeljne kamne

informbirojevske eksperimente. Ne gre, da bi se igrali z revolucijo in s socializmom. Socializem smo začeli graditi pri nas resno, na trdni podlagi, potem ko so voditelji naše Partije kritično premetrili našo stvarnost, skrbno pregledali teren ter upoštevali vse okoliščine in pogoje. Zato tudi ponosno uspeva naša socialistična graditev. Zato bomo socializem tudi zgradili.

Socializem pa ne le da ni gradivo za dogmatične eksperimente, marveč

tisti znanosti, katero morajo socialisti razvijati v vseh smereh, če nečajo zaostajati za življenjem. Mnenja smo, da je za ruske socialiste posebno potrebno, da samostojno obdelajo Marxovo teorijo.<

Dalje pravi Lenin, da ruski marksisti ne smejo mehanično kopirati zahodnoevropskih delavskih strank, marveč morajo kritično obdelati izkušnje mednarodnega in ruskega delavskega gibanja in da si morajo samostojno, po svoje zgraditi svojo stranko. V članku »Naše najbližje naloge« je pisal:

»Zgodovina socializma in demokracije v Zahodni Evropi, zgodovina ruskega revolucionarnega gibanja in izkušnje delavskega gibanja — to je tisto gradivo, katero moramo poznati, če si hočemo omisliti smotno organizacijo in taktiko naše stranke. Obdelati pa moramo to gradivo vsakogar samostojno, kajti izgotovljenih vzorcev nimamo kje iskati.<

Komaj je treba povedati, da je bil odnos Lenina do marksizma pravičen. Marksizem ni dogma, marveč vodilo v dejanju. Vsak narod, vsaka dežela si morata poiskati in najti na podlagi marksističnih vodil svojo pot v socializem, ki je lahko tudi enaka poti te ali druge dežele in morda celo enaka poti mnogih dežel, ki pa ni nujno, da mora biti enaka. Marksist bo vedno proučeval gradivo izkušenj mednarodnega demokratičnega, revolucionarnega in socialističnega gibanja, toda tudi gradivo o izkušnjah takih ali podobnih gibanj v svoji deželi. Na podlagi takega proučevanja in znanja mu ne bo težko ugotoviti poti, po kateri naj gre delovno ljudstvo njegove dežele v socializem. To ne velja samo za ruske marksiste, marveč za marksiste vseh dežel. Isto velja tudi za način, po katerem naj delovno ljudstvo te ali druge dežele, ki ima že oblast v svojih rokah, začne graditi socializem. Toda pri Informbiroju so se našli modrijani, ki očitajo KPJ, da je začela graditi socializem po svoje, primerno razmeram svoje dežele, drugače kakor v Sovjetski zvezi, drugače kakor v Albaniji in ji zato očitajo, da je zašla v malomeščanski nacionalizem. Če bi mi poslušali modrijane pri Informbiroju in njihove »nauke«, bi se morali res obnašati tako, kakor fisti Cankarjev nerodnej, ki je vsadil palmo na Kras, pa se pri tem ni vprašal, če bo uspevala ali ne.

Socializem je zelo resna stvar. Ne gre, da bi se z njim igrali in delali

IZ DANASNJE STEVILKE:

Ob 26. obletnici Leninove smrti Odlikovanje zastopnikov FLRJ v inozemstvu Medmestna trgovinska konferenca v Ljubljani Dr. Bebler ponovno predložil izključitev kuomintanškega delegata iz Varsovskega sveta. — Fizikultura

ODLIKOVANJE ZASTOPNIKOV FLRJ V INOZEMSTVU

Beograd, 20. januarja. — Prezidij Ljudske skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije je na predlog predsednika vlade sklenil odlikovati za posebne izkazane zasluge našim narodom v narodnoosvobodilni borbi in socialistični graditvi države ter za izkazano hrabrost:

Odlikovani z Redom zasluge za narod I. stopnje: Bratič Tome Dušan, poslanik FLRJ v Stockholmu, Bartoš Frančiška Vladimir, opolnomočeni minister v ministru za zunanje zadeve, Grulović Štefana Nikola, poslanik FLRJ v Helsinkih, Djurdjev Vase Dragutin, poslanik FLRJ v Bruslju, Iveković Bogdana Mladen, poslanik FLRJ v Rimu, Jovanović Radoš, pomočnik ministra za zunanje zadeve, Jovanović Dimitrija Miloš, svetnik poslaništva FLRJ v Rimu, Karaivanov Ivan, direktor Instituta za mednarodno politiko in gospodarstvo, Latinović Nikola Lazar, opolnomočeni minister v ministru za zunanje zadeve, Numić Ibrahima Selim, svetnik veleposlaništva FLRJ v Ankari, Pribičević Rada Rade, veleposlanik FLRJ v Varšavi, Prica Uroša Srđjan, pomočnik ministra za zunanje zadeve, Ristić Mihajla Marko, veleposlanik FLRJ v Parizu, Carević Ljubomira Milivoje, opolnomočeni minister in svetnik veleposlaništva FLRJ v Parizu, Stilović Pavla Marijan, veleposlanik FLRJ v Buenos Airesu, Černež Ludvika Darko, veleposlanik FLRJ v Mexiku.

Z Redom »Bratstva in enotnosti« I. reda: Vujović Milana Milutin, sekretar poslaništva FLRJ v Atenah, Djermano-

vić Aćima Marko, poslanik FLRJ v Rio de Janeiru, Zore Alojzija Slavko, svetnik veleposlaništva FLRJ v Washingtonu, Kos Ivana Franc, načelnik ministrstva za zunanje zadeve, Kosanović Nikole Sava, veleposlanik FLRJ v Washingtonu, Knez Antona Rihard, šef gospodarske delegacije v Trstu, Lilić Jovana Lazar, svetnik poslaništva FLRJ v Beirutu, Lapčević Dejan, svetnik poslaništva FLRJ v Rimu, Mangovski Lazarja Petar, svetnik poslaništva v Ottawi, Matos Josipa Leo, pomočnik ministra za zunanje zadeve, Njegovan Mihajla Iso, načelnik personalnega oddelka ministrstva za zunanje zadeve, Popović Luke Vladimir, pomočnik ministra za zunanje zadeve, Petrić Petra Jakša, namestnik stalnega delegata pri OZN, Ristić Arseno Milan, poslanik FLRJ v Bernu, Rajčević Stevana Petar, poslanik FLRJ v Teheranu, Radovanović Ljubomir, veleposlanik FLRJ v Ankari, Raspol Hinko, načelnik oddelka ministrstva za zunanje zadeve, Filipović Ilije Milenko, opolnomočeni minister in svetnik veleposlaništva FLRJ v Washingtonu, Šehović Zaima Šerif, odpravnik poslov v Atenah, Stambuk Anđelka Zdenko, svetnik veleposlaništva FLRJ v Parizu.

Poleg tega je bila odlikovana z redom partizanske zvezde II. reda, redom za zasluge za narod II. reda, redom bratstva in enotnosti I. reda, redom partizanske zvezde III. reda, redom za hrabrost, redom za zasluge za narod III. reda, kolajno za hrabrost, kolajno za zasluge za narod 201 oseba. — (Tanjug.)

Novi odlikovanci z redom dela za zasluge pri socialistični graditvi

Beograd, 20. januarja. Z ukazom Prezidija Ljudske skupščine FLRJ so bili za izkazane zasluge pri delu za obnovo in graditev naše socialistične domovine odlikovani med drugim:

Z redom dela I. stopnje:

Iz ministru za rudarstvo FLRJ: Kostić Pante—Evgenije, industrijski svetnik, Mičković Andrije Milan, generalni direktor, in Kisić Miha Petar, generalni direktor.

Z redom dela II. stopnje: Vukanović Petra Branko, industrijski svetnik, Drašković Julija Vojin, industrijski svetnik, Popović Mateja Božidar, višji industrijski inženir, Teplj Konrada Ervin, višji industrijski inženir, Čeh Karla Drago, višji industrijski inženir, Koharić Djure Ivan, industrijski inženir, Milutinović Dušana Velimir, višji planer-ekonomist, Jelić Milivoja Pavle, višji pravni referent, Tomasi Lovrenca Bruno, poslovodja, Radojičić Milana Veselin, direktor, Ribić Ivanke Alojz, generalni direktor, Kenda Ivana Franc, generalni inženir, Riček Antona Anton, direktor, Preželj Jakoba Vinko, glavni inženir, Klantišar Antona Martin, direktor, Petrić Leonarda Otmar, direktor, Cerovec Matije Matija, glavni inženir, Zore Jože, upravnik pogona, Grujić Vase Nenad, generalni inženir, Beslagić Husana Husko.

direktor, Zivković Stjepan, glavni inženir, Šeher Anton, nižji industrijski inženir, Peričević Ivana Jozo, direktor, Robljek Vinka Vinko, glavni inženir, Trako Ibrahim, kopač, Antunović Nikole Pero, direktor, Glušević Ante Branko, generalni inženir, Žeravica Josipa Marko, glavni inženir, Gogola Andrije Avgust, glavni inženir, Gajić Jovana Milan, direktor, Stjepanović Nikole Branko, geolog, Mikinčić Ivana Vjekoslav, višji geolog, Milovanović Branislav, geološki svetnik, Jovanović Nikole Radoslav, glavni geolog, Hristov Traje Straša, direktor, Totalović Jove Pero, rudar, Bajram Bejsum Ajris, rudar, Buha Ilije Spasoje, rudar, Sahijević Ragip, rudar, Isen Dževat, rudar, kurjač kotlov, Vučević Stanko, kurjač, Selim Avdija, kurjač, Nikić Zivana Spiro, kovač, Stojisavljević Dušana Vojin, glavni inženir, Sosić Antona Viktor, rudarski inženir, Vujnović L. Petar, poslovodja, Malković Bude Jovica, nadzornik, Gajić Ivana Mladen, glavni inženir, Anđelković Dimitrija Ilija, upravnik strojnega oddelka, Radulović Jakoba Milorad, direktor, Malogorski Slavka Ivan, direktor, Lončar Bože Mirko, direktor, Šiber Antona Anđelko, glavni inženir, Burek Josipa Miha, upravnik pogona, Vučković Metodija Dušan, direktor in Stamenković Trandail, rudar. (Tanjug)

Svečana izročitev odlikovani članom Narodnega gledališča v Ljubljani

Ljubljana, 20. jan.

Včeraj dopoldne je predsednik Prezidija Ljudske skupščine LR Slovenije Josip Vidmar v poslopju Drame v Ljubljani ob navzočnosti članov sindikata uslužbencev Narodnega gledališča 67 članom Narodnega gledališča svečano izročil ređe in medalje dela, s katerimi jih je za zasluge v delu na kulturnoumetniškem področju odlikoval Prezidij Ljudske skupščine FLRJ z ukazom štev. 329 z

dne 15. decembra 1949. Predsednik Prezidija je odlikovancem čestital k visokim odlikovanjem in poudaril odnos, s katerim danes ljudska oblast podpira razvoj kulture in umetnosti.

V imenu odlikovancev se je za visoka odlikovanja zahvalil upravnik gledališča Juž Kozak. Poudaril je, da smatrajo visoka odlikovanja ne toliko namenjena posameznikom, kakor vsem uslužbencem Narodnega gledališča.

Skupna seja Zveznega sveta in Sveta narodov Ljudske skupščine FLRJ

Beograd, 20. januarja. Na skupni seji Zveznega sveta in Sveta narodov Ljudske skupščine FLRJ, kateri je predsedoval predsednik Sveta narodov Josip Vidmar, je podal minister za deło Ljubčo Arsov ekspozice o predlogu zakona o socialnem zavarovanju delavcev, nameščenecv in njihovih družin. (Tanjug.)

Novi veleposlanik ZDA je prispel v Beograd

Beograd, 20. jan. (Tanjug). Malo po 13. uri je prispel v letalom v Beograd novo imenovani izredni in opolnomočeni veleposlanik Združenih držav Amerike gospod George Allen.

Na letališču sta ga sprejela opolnomočeni minister dr. Slaven Smolaka, načelnik oddelka protokola ministrstva za zunanje zadeve in odpravnik poslov ZDA z osebeim veleposlaništva. Pri sprejemu so bili navzoči tudi britanski veleposlanik sir Charles Placke in kanadski poslanik.

Novi opolnomočeni minister FLRJ v Tel Avivu

Beograd, 20. jan. (Tanjug). Na predlog vlade FLRJ je izdal Prezidij Ljudske skupščine FLRJ ukaz o odpoklicu Marijana Stiličevića z dolžnosti veleposlanika FLRJ v Pragi.

Odpoklican in razrešen dolžnosti je inženir Nikola Brozina, dosedanji izredni poslanik in opolnomočeni minister v Tel Avivu, za izrednega poslanika in opolnomočenega ministra FLRJ v Tel Avivu pa je bil imenovan Nikola Milošević, dosedanji svetnik zunanje ministru.

Bane Andrejev razrešen

dolžnosti ministra — predsednika komiteja za vodno gospodarstvo

Beograd, 19. jan. — Na predlog predsednika vlade FLRJ je Prezidij Ljudske skupščine izdal ukaz o razrešitvi Bane Andrejeva dolžnosti ministra-predsednika komiteja za vodno gospodarstvo vlade FLRJ. — (Tanjug.)

V. I. Lenin

Marksizem in revizionizem

Znan izrek pravi: Če bi geometrijski aksiomi zadevali ob interese ljudi, bi jih ti gotovo skušali ovreči. Prirodoslovne teorije, ki zadevajo ob stare teološke predodreke, so izzvale in vse do danes izživajo najbolj bešne napade. Ni čudno, da Marxov nauk, ki služi neposredno prosvetljanju in organiziranju najnaprednejšega razreda moderne družbe, prikazuje naloge tega razreda in dokazuje — zaradi ekonomskega razvoja — nujno zameno današnjega družbenega reda z novim, ni čudno, da si je na svoji življenjski poti moral ta nauk utreti vsak korak šele z bojem.

O buržoazni znanosti in filozofiji, ki ju uče uradni profesorji v uradnem duhu, da poneumljajo odrasčajočo mladino posedujočih razredov in da jo usmerjajo proti notranjemu in zunanjemu sovražniku, ni vredno niti govoriti. Ta znanost ne mara niti slišati o marksizmu in izjavlja, da je ovržen in uničen; tako mladi znanstveniki, ki si z zavrženjem marksizma ustvarjajo kariero, kakor tudi svilasti starci, zvesti čuvarji najrazličnejših zapletenih sistemov, enako navdušeno napadajo Marxa. Rašči marksizma, razširjanje in utrjevanje njegovih idej v delavskem razredu vodi neogibno k vedno pogostejšim in ostrejšim buržoaznim izpadom proti marksizmu, ki postaja po vsakem »uničenju« s strani uradne znanosti vse močnejši, bolj prekaljen in bolj živ.

Toda celo med nauki, ki so povezani z borbo delavskega razreda in razširjeni pretežno med proletariatom, se marksizem še zdaleč ni na mah uveljavil. V prvih petdesetih letih svojega obstoja (od 40-ih let 19. stol. naprej) se je marksizem boril s teorijami, ki so mu bile v osnovi sovražne. V prvi polovici 40-ih let et Marxa in Engelsa obračunala z radikalnimi mlahovegeljanci, ki so bili na stališču filozofskega idealizma. Na koncu 40-ih let je bila v ospredju borba na področju ekonomskih nauk — borba proti prouidionizmu. V petdesetih letih se je ta borba zaključila: kritika strank in naukov, ki so se pojavili v viharjem 1948. letu. V 60-ih letih preide borba s področja splošne teorije na področje, ki je neposredno delovaskemu gibanju bližje: izgon bakunizma iz Internacionalne. V začetku 70-ih let etopi za kratek čas v ospredje prouidionist Mülhberger, na koncu 70-ih let pa pozitivisti Dühring. Toda niti prvi niti drugi ni imel na proletariatu nobenega vpliva. Marksizem že brezpogojno zmaguje nad vsemi ostalimi ideološkimi delavkega gibanja.

Proti 90-tim letom preteklega stoletja je bila ta zmagaja v osnovnih potezah že zaključena. Celu v romanih deželah, kjer so se prouidionistične tradicije najdalje uveljavljale, so delavske stranke svoj program in taktiko dejansko zgradile na marksistični osnovi. Mednarodna organizacija delavskega gibanja, ki je bila obnovljena v obliki periodičnih internacionalnih kongresov, se je takoj in skoraj brez borbe postavila v vsem bistvenem na osnovo marksizma. Ko pa je marksizem spodrinil vse kolikor toliko strnjene sovražne nauke, so ei začele tiste tendence, ki so se izražale v teh naukih, iskati drugih poti. Oblike borbe in razlogi zanjo so se spremenili, borba pa se je nadaljevala. V drugem polstoletju obstoja marksizma (90. leta preteklega stoletja) se je začela borba s sovražnimi strujami znotraj marksizma.

Nekdanji ortodoksi marksist Bernstein, ki je dal tej smeri svoje ime, je nastopil z velikim hrupom in je najcelotnejše popravil Marxa, revidiral Marxa in s tem dal najpogostejši izraz revizionizmu. Celu v Rusiji, kjer se je nemarksistični socializem — pač zaradi ekonomske zastoečnosti dežele, zaradi prevladovanja kmečkega prebivalstva, ki so ga tlačili ostanki tlačanstva — najdalje uveljavljal, celu v Rusiji ta nemarksistični socializem pred našimi očmi prerašča v revizionizem. Tako v agrarnem vprašanju (program municipalizacije vse zemlje) kot tudi v splošnih programskih in taktičnih vprašanjih naši social-narodniki s »popravki« Marxa čedalje bolj nadomeščajo odmarajočo, odpadajočo ostanke starega, na svoj način zaključena in marksizem v svoji osnovi sovražnega sistema.

Predmarksistični socializem je razbit. Borbe ne nadaljuje več na svoji samostojni osnovi, ampak na splošni osnovi marksizma kot revizionizem. Pogledjmo torej, kakšna je idejna vsebina revizionizma.

Na področju filozofije se je revizionizem vlekel na repu buržoazne profesorske »znanosti«. Profesorji so se povrnili »nazaj h Kantu« — in revizionizem se je vlekel za neokantovci; profesorji so ponovili že tisočkrat izrečene popovske banalnosti proti filozofskemu materializmu — in revizionisti so mrmrali z obzirnim nasmehom (dobesedno po najnovejšem učeniku), da je materializem že zdavnaj »ovržen«; profesorji so ravnali s Heglom kot z »mrtvim peom«, zaničljivo zmigovali z rameni nad dialektiko, kljub temu, da so sami pridigali še tisočkrat slabši in vulgarniški idealizem — revizionisti pa so ležli za njimi v močvirje filozofskega poplivenja znanosti in pri tem »nadomestili« »rafinirano« (in revolucionarno) dialektiko z »enostavno« (in mirno) »evolucijo«; profesorji so odslužili svojo državno plačo s tem, da so prilagodili tako svoje idealistične kot svoje »kritične« sisteme gospodujoči srednjeveški »filozofiji« (t. j. teologiji) — in revizionisti so se primaknili k njim ter se trudili, da bi napravili religijo za »privatno stvar« v odnosu do stranke najnaprednejšega razreda, ne pa v odnosu do sodobne države.

Kakšen stvarni razredni pomen so imeli taki »popravki« Marxa, o tem ni treba govoriti, ker je stvar popolnoma jasna. Poudarjamo le to, da je Plehanov bil edini marksist v mednarodni socialni demokraciji, ki je podal kritiko teh neverjetnih plehokosti, kakršne so ob tem največje revizionisti, s stališča doslednega dialektičnega materializma. To je treba še toliko bolj poudariti, ker danes nekateri delajo globoko zmotne poizkuse, da bi pod zastavo kritike taktičnega oportunističnega Plehanova vthotapili staro in reakcionarno filozofsko navlako.

O politični ekonomiji je treba predvsem pripomniti, da so bili na tem področju »popravki« revizionistov veliko bolj vsestranski in obširni, na publiko so poizkušali vplivati z »novim gradivom o gospodarskem razvoju«. Pravili so, da se o kmetijstvu ne vrši sploh nobena, na področju trgovine in industrije pa izredno počasna koncentracija in izrivanje drobne proizvodnje po veliki proizvodnji. Pravili so, da so postale sedaj krize redkeje in slabše, da verjetno trusti in karteli omogočajo kapitalu, da krize popolnoma odstrani. Pravili so, da je »teorija poloma«, h kateremu se kapitalizem razvija, nevdržna, češ da nastaja tendenca pojemanja in otepavanja razrednih nasprotij. Končno so pravili, da ne bi škodilo, če bi Marxovo vrednotno teorijo popravili po Böhm-Bawerku.

Borba proti revizionistom v teh vprašanjih je prav tako poživila teoretično mišljenje internacionalnega socializma, kakor dvajset let pred tem Engelseva polemika proti Dühringu. Dokazuje revizionistov so pregledali na osnovi dejstev in števil. Dokazali so, da so revizionisti sistematično olepševali današnje drobno proizvodnjo. Tehnično in trgovsko prevladovanje velike proizvodnje nad drobno proizvodnjo ne le v industriji, ampak tudi v kmetijstvu dokazujejo neizpodbitni podatki. Toda v kmetijstvu je blagovna proizvodnja mnogo slabše razvita, in današnji statistiki in ekonomisti znajo navadno le slabo izločevati tiste posamezne panoge (včasih celo posamezne operacije) kmetijstva, ki izražajo progresivno vključevanje kmetijstva v menjavo svetovnega gospodarstva. Na razvalinah naturalnega gospodarstva se drobna proizvodnja vzdržuje z neizmernim poslabšanjem prehrane, s kronično lakoto, s podaljšanjem delovnega časa, s poslabšanjem kvalitete in negovanja goveje živine, skratka z istimi sredstvi, s katerimi se je držala obrtna proizvodnja proti kapitalistični manufakturi. Vsak napredek znanosti nujno in neumljeno izpodkopava temelje drobno proizvodnje v kapitalistični družbi, in naloga socialistične ekonomije je, da razkrije ta proces v vseh njegovih oblikah, ki so pogosto zapletene in zamotane, da dokazuje drobnemu proizvajalcu, da se ne bo mogel obdržati v kapitalizmu, da kmečko gospodarstvo v kapitalizmu nima nobene perspektive, da mora kmet nujno priti na stališče proletariata. V znanstvenem oziru so revizionisti grešili v tem vprašanju zaradi površnega posplošenja enostransko iztrganih dejstev, ki so jih jemali izven njihove povezanosti z vsem kapitalističnim redom; v političnem oziru pa so grešili v tem, da so nujno — hote ali nehoti — silili kmeta na stališče posestnika (t. j. na buržoazno stališče), namesto da bi ga silili na stališče revolucionarnega proletariata.

S teorijo kriz in poloma je bilo pri revizionistih še slabše. Samo najbolj kratkovidni ljudje — in to prav malo časa — so mogli pod vplivom nekajletnega industrijskega poleta, industrijskega razcveta, misliti na spreminjanje osnov Marxovega nauka. Da se krize niso prežvele, je zelo hitro pokazala revizionistom stvarnost: razcvetu je sledila kriza. Oblike, zaporednost slike posameznih kriz, vse to se je spremenilo, toda krize so ostale neogibni sestavni del kapitalističnega reda. Karteli in trusti, ki so produkcijo združili, so hkrati vprilo vse stopnjevali anarhijo v proizvodnji, negotovost obojota proletariata in pritisk kapitala, ter so na ta način nezaljšano znostrili razredna protislovja. Da kapitalizem gre v polom — tako v smislu posameznih političnih in ekonomskih kriz kot tudi v smislu popolnega poloma celotnega kapitalističnega reda — so prav najnovejši orjaški trusti dokazali posebno nazorno in v posebno širokem obsegu. Nedavna finančna kriza v Ameriki, strašna zoostriitev brezposelnosti v vsej Evropi, da o bližnji industrijski krizi, ki jo kažejo že mnogi znaki, sploh ne govorimo, vse to je imelo za posledico, da so na vse te nedavne revizionistične »teorije« pozabili vsi, in kot se zdi, celo mnogi revizionisti sami. Pozabiti pa ne smemo izkušnje, ki jih je prinesla delavskemu razredu ta netanovitnost inteligence.

O teoriji vrednosti moramo reči samo, da revizionisti tu razen zelo nejasnih namigavanj in vzdihov v smislu Böhm-Bawerka niso napravili ničesar odločilnega in zato niso zapustili nobenega sledu v razvoju znanstvene misli.

Na področju politike je revizionizem dojaneko poskušal revidirati osnovo marksizma, namreč nauk o razrednem boju. Politična svoboda, demokracija, splošna volivna »pravica« spodbikajo razredni borbi tla — so nam govorili — in s tem potajeta etara teza »Komunističnega manifesta«, da so delavci brez domovine, nereditna. V demokraciji ne smemo — saj vlada v njej »volja večine« — gledati na državo kot na organ razrednega gospodarstva niti odlanjati zveze z napredno socialno reformistično buržoazijo proti reakcionarjem.

Nedvomno tvorijo ti ugovori revizionistov v svoji celoti precej zaključen sistem nazorov — namreč že davno znanih liberalno buržoaznih nazorov. Liberalci so vedno govorili, da buržoazni parlamentarizem odpravlja razrede in razredno delitev, kajti pravico glasovanja, pravico sodelovanja pri državnih zadevah imajo vsi državljani brez razlike. Vsa zgodovina Evrope v drugi polovici 19. stoletja, vsa zgodovina ruske revolucije v začetku 20. stoletja popolnoma jasno dokazuje, kako nesmiselni so taki nazori. Ekonomske razlike v svobodi »demokracičnega« kapitalizma ne slabše, ampak se etopnjujejo in

zoostričujejo. Parlamentarizem ne odpravlja, ampak odkriva bistvo najbolj demokratičnih buržoaznih republik kot organa za razredno zatiranje. S tem da pomega prosvetljevati in organizirati neizmerno širše množice prebivalstva, kakor so bile tiste, ki so prej aktivno sodelovale v političnih dogodkih, parlamentarizem ne pripravlja odprave kriz in političnih revolucij, ampak največjo zoostriitev državljanke vojne v času teh revolucij. Pariški dogodki epomlad 1871. leta in ruski pozimi 1905. leta so najjasneje pokazali, kako neogibno nastane taka zoostriitev. Da bi udušila proletarsko gibanje, se je francoska buržoazija brez najmanjšega obotavljanja sporazumela s splošnim nacionalnim sovražnikom, s tujimi četami, ki so opustošile njeno domovino. Kdor ne razume neogibne notranje dialektike parlamentarizma in buržoaznega demokratizma, dialektike, ki vodi k še ostrejši rešitvi spornih vprašanj z množičnim nasiljem, k še ostrejši kakor poprej, tisti ne bo nikoli znal na osnovi tega parlamentarizma voditi načelne, dosledne agitacije, ki bi delovne množice resnično pripravljala na zmagovito sodelovanje v takih »spornih vprašanjih«. Izkušnje zvez, sporazumov, blokov s socialno reformističnim liberalizmom na zapadu, z liberalnim reformizmom (kadeti) v ruski revoluciji, so prepričljivo pokazale, da ti sporazumi samo otepevajo zavest množice, ker ne krepe, temveč slabše resnični pomen njihove borbe ter borbene elemente povezujejo z elementi, ki so za borbo najmanj sposobni, najbolj omahljivi in izdajalski. Francoski millerandizem — najširokopteznejši poskus upravljanja revizionistične politične taktike v širokem, zares nacionalnem merilu, je podal takšno praktično oceno revizionizma, ki je proletariatu »vsega sveta ne bi nikoli pozabil.

Naravno dopolnilo ekonomskih in političnih tendenc revizionizma je bil njegov odnos nasproti končnemu cilju socialističnega gibanja. »Končni cilj ne pomeni nič, gibanje je vse«, ta Bernsteinaova kritična izjava bistvo revizionizma bolje kot mnoga dolgovetna izjavjanja. Opredeljevali svoje stališče od primera do drugega, prilagodevati se dnevnim dogodkom, spremembam političnih malenkosti, pozabljati osnovne interese proletariata in osnovne poteze kapitalističnega reda, celotne kapitalistične evolucije, žrtvovati te osnovne interese zaradi resničnih ali domnevni trenutnih koristi — to je revizionistična politika. Prav iz bistva te politike jasno sledi, da si more navzemanj neskončno raznovrstne oblike in da bo vsako kolikor toliko »novu« vprašanje, kolikor toliko nepričakovano in nepredviden preobrat dogodkov — čeprav bi ta preobrat spremenil osnovno linijo razvoja samo v najmanjši meri in za najkrajši čas — nujno veče povzročil take ali drugačne vrste revizionizma.

Nujnost revizionizma povzročajo prav njegove razredne korenine in današnji družbi. Revizionizem je mednarodni pojav. Za nobenega kolikor toliko poučenega in mislečega socialistu ne more biti niti najmanjšega dvoma, da je odnos med ortodoksnimi in bernsteinovci v Nemčiji, med guesdisti in jauresisti (sedaj predvsem broustisti) v Franciji, med socialdemokratsko federacijo in neodvisno delavsko stranko v Angliji, med Brukerjevci in Vanderveeljevci v Belgiji, med integralisti in reformisti v Italiji, boljševiki in menjševiki v Rusiji poveod v osnovi enak, kljub velikanski različnosti nacionalnih našnjem položaju vseh teh dežel. »Delitev« v okviru današnjega mednarodnega socializma dejansko danes poteka v različnih deželah sveta že po eni liniji in s tem dokazuje močan napredek v primeri s položajem pred 30 do 40 leti, ko so se v posameznih deželah v okviru etnotnega internacionalnega socializma borile različne tendence. Tudi »revizionizem z leve«, ki se je danes pojavil v romanih deželah kot »revolucionarni sindikalizem«, se prav tako prilagaja marksizmu, istočasno pa ga »popravlja«: Labriola v Italiji in Lagardelle v Franciji, ki apelirata na vsakem koraku in pozivata, da je treba zapustiti napačno razumljena Marxa in se povrniti k pravilno pojmovanemu Marxu.

Tu se ne moremo muditi in obravnavati ideološko vsebino tega revizionizma, ki se še zdaleka ni tako razvil kot oportunistični revizionizem, ki še ni internacionaliziran in še ni prestal nobene velike bitke s kako socialistično stranko v nobeni deželi. Omejevamo se torej na zgornj opisani (revizionizem z desne).

V čem je njegova nujnost v kapitalistični družbi? Zakaj je globlji kot razlike med nacionalnimi posebnostmi in razvojnimi stopnjami kapitalizma? Zaradi tega, ker so v vsaki kapitalistični deželi poleg proletariata vselej tudi široke plasti malomeščanstva, malih posestnikov. Kapitalizem se je rodil in se etalno poraja iz drobne proizvodnje. Celu vretu »srednjih slojev« kapitalizem znova nujno ustvarja (privrsek tovarni, delo doma, male delavnice, zaradi zahtev velike industrije, n. pr. industrije koles in avtomobilov, razkrojljene po vsej deželi itd.). Ti novi drobni proizvajalci prav tako nujno zopet prehajajo v proletarske vrste. Popolnoma naravno je, da se maloburžoazni svetovni nazor vedno znova pojavlja v vretah širokih delavskih strank. Popolnoma naravno je, da je tako in da bo tako tudi ostalo vse do peripetij proletarske revolucije, kajti globoko zmotno bi bilo, če bi mislili, da je za izvedbo take revolucije potrebna »popolna« proletarizacija večine prebivalstva. To, kar danes eto doživljamo samo na ideološkem področju; polemika proti teoretičnim popravkom Marxa, to, kar danes v praktični prihaja do izražja samo v odnosu do posameznih vprašanj delavskega gibanja v obliki taktičnih razlik v nazorih z revizionisti in cepitev na tej osnovi — vse to bo moral preživeti

Ob 26. obletnici Leninove smrti

(Nadaljevanje s 1 strani)

v naši stvarnosti marksistično gledati. Ne gre za to, da bi znali naši ljudje brez konca in kraja razpravljati več ali manj resno, navadno pa abstraktno o načelih marksizma-leninizma, marveč predvsem za to, da bi znali razumeti objektivno nujnost tega ali drugega pojava in s temu primerno ravnati pri reševanju svojih vsakdanjih praktičnih nalog. Tri leta uresničevanja petletnega socialističnega plana pri nas so dokazala, da so naši ljudje sposobni to razumeti. Najboljši dokaz tega je dejstvo, da se je ogromna večina našega delovnega ljudstva posvetila graditvi socializma z velikim navdušenjem; in temu se imamo zahvaliti za odlične uspehe, dosežene v tretjem letu realizacije našega petletnega plana. Informbirojevski modrijani bi morali vsakakor razumeti, da takega navdušenja, take predanosti socializmu v težkih okoliščinah gospodarsko zastoele dežele ne moreš doseči z nasilnimi sredstvi. Ti uspehi so znamenje visoke zavesti našega delovnega ljudstva in znamenje njegove neomajne zvestobe do stvari socializma. Vendar se s tem ne moremo še zadovoljiti, čeprav ni področja, na katerem ne bi imeli zabeleženih velikih uspehov. Naš proračun predvideva za leto 1950 velike vsote za zboljšanje življenjskega in kulturnega nivoja našega delovnega ljudstva. Naša zvezna skupščina bo te dni izglasovala nov zakon socialnega varovanja, o katerem lahko rečemo, da je najboljši od vseh takih zakonov na svetu. Boljši je celo od sovjetskega. A večji del sredstev za kritje teh ogromnih izdatkov ne sestavlja več dohodniški davek, marveč se večina teh sredstev tvori iz dobičkov naših socialističnih podjetij. To dejstvo pa, da se dobiček naših podjetij, naših socialističnih podjetij uporablja za kritje stroškov občega pomena, za zboljšanje življenjskega in kulturnega standarda našega prebivalstva, je novi dokaz, da je naša industrija socialistična ter da se informbirojevci zavedno lažejo, ko pripovedujejo delavcem svojih dežel, da izročamo našo industrijo zapadnim kapitalistom.

Vendar, poudarjam, se s tem ne smemo in ne moremo zadovoljiti. Samozadovoljstvo, nekritično gledanje na stvarnost, je grob vsakega resničnega napredka. Resolucija III. plenuma CK KPJ o našem delu na področju prosvete in kulture je primer kritičnega gledanja naše Partije na našo stvarnost. Pomen te resolucije sega preko poprišča prosvete in kulture in velja za vsa področja naše dejavnosti. Ta resolucija nas uči pogumno uporabljati kritiko in samokritiko. Vabi nas, naj pogumno sežemo po tem orožju kontrole in napredka. Graditev socializma zahteva kritiko in samokritiko, pa tudi poglabljanje, vsakodnevno poglabljanje našega znanja. Splošno je, vse objemajočega znanja — to nas uči marksizem, to je učil Lenin. To velja za vse, torej in predvsem za komu-

niste. Lenin trdi, da kdor hoče biti komunist, mora stremeti za tem, da si neprestano osvaja znanje, ki ga je nakopičilo človeštvo v svojem razvoju. Sam komunizem, marksizem je vsota, je rezultat tega ogromnega, po človeštvo nakopičenega znanja, na katero se je opiral Marx, ko je gradil komunistično teorijo, komunistično znanost.

To moramo imeti pred očmi zlasti, ko govorimo o proletarski kulturi, pri delu na področju prosvete in kulture. Proletarska kultura mora biti rezultat zakonitega razvoja tistih zalog znanja, katere je ustvarilo človeštvo v prejšnjih zgodovinskih dobah.

»Čeprav odklanjamo staro šolo«, piše Lenin, »čeprav to staro šolo zakonito in nujno sovražimo, čeprav smo pripravljeno to staro šolo porušiti, moramo vedeti, da si moramo namesto te stare šole, namesto tega starega guljenja pameti, stare dresure, prisvojiti vsoto človeškega znanja, in sicer tako, da komunizem ne bi bil pri nas nekaj karkoli, češar smo se naučili, marveč da bi bil to, kar smo si sami zamislili, da bi bil neizogibni rezultat sodobne izobrazbe.«

Naša Partija, naša dežela, naše delovno ljudstvo, z eno besedo mi vsi si prizadevamo in si moramo prizadevati, da bi se ravnali na vseh področjih po Leninovih naukih. Mi vemo, da socializma ni mogoče zgraditi drugače kot tako, da dežela, ki hoče zgraditi socializem, zgradi svojo industrijo, najprej težko, potem pa lahko, sicer ne bo niti samostojna. To delamo. Delamo to sami, s svojimi lastnimi sredstvi, brez vsake pomoči od zunaj. Obenem pa moramo tudi postaviti naše kmetijstvo na podlago najnaprednejše tehnike in na podlago združništva. Zato organiziramo kmečke obdelovalne zadruge. To pomeni, da moramo prevzgojiti še našo vas, da nam bo treba na tem področju še mnogo narediti. A tovariši, ki uresničujete to nalogo, morajo temeljito proučiti pogoje, razmere, v katerih delajo.

Vsi pa naj vedo, da smo vsi prežeti z Leninovim sovražtom do zatiranja in z njegovo revolucionarno gore podirajočo strastjo, da živi v naših narodih, v našem delovnem ljudstvu resnična in trdna vera v svoje ustvarjalne sile in trdna volja do socializma. Lenin se ni plašil nikdar nobenih težav in je druge učil težave premagovati. Naši narodi sledijo tudi v tem primeru njegovim naukom. Ne bojimo se težav, ne bojimo se delo, ne bojimo se boja! Stvar socializma, katere smo se lotili, je veličastna. Pri tem delu nas informbirojevski kleveče ne bodo motile, marveč nam bodo le utrjevale vero, da smo na pravilni in pravični poti. A s tem, da gradimo pri nas socializem, gradimo sebi boljšo bodočnost, gradimo novo trdnjavo mednarodnega proletariata v njegovem boju za socializem, obenem pa gradimo najlepši spomenik velikemu voditelju in učitelju delovnega ljudstva vseh dežel Vladimirju Ilju Leninu.

Od 25. januarja do 15. februarja bo v Sloveniji popis žrtev narodnoosvobodilne borbe

V vsej Sloveniji se pripravljajo za popis žrtev narodnoosvobodilne borbe. Popisna akcija bo trajala od 25. januarja do 15. februarja. Ker je do začetka akcije le še nekaj dni, morajo organizacije Zveze borcev kakor tudi ostale množične organizacije poskrbeti, da bodo člani popisovalnih ekip dobro seznanjeni s svojo vlogo in nalogami.

V zvezi s pripravami za popis so bile pri oblastnih in okrajnih odborih že postavljene komisije, v katerih so zastopani predstavniki partijskih in množičnih organizacij. Glavna naloga teh komisij je bila organiziranje seminarjev, na katerih so se člani terenskih komisij in ekip seznanili s pomenom te akcije in hkrati konkretno obravnavali posamezne primere žrtev, ki pridejo v poštev za popis. Vendar bi bilo potrebno, da se obravnavajo posamezni primeri, v kolikor se še niso na seminarjih, tudi na množičnih seetankih.

V splošnem so množične organizacije razumele pomen te politične in zgodovinske naloge in resno pristopile k delu, vendar je bilo opaziti nekaj primerov malomarnega in neraznega odnosa. Tako na primer niso okrajji Šoštanj in Trbovlje v ljubljanski oblasti ter Ljutomer in Lendava v mariborski oblasti postavili okrajnih komisij v določenem roku, niti niso poslali zastopnika na oblastne konference. Slabe so pripravile tudi v okrajjih Celje-okolica in Črnomelj, čeprav bi bil okraj Črnomelj glede na njegov prispevek v osvobodilni borbi prvi poklican, da k tej akciji najresneje pristopi.

Najboljše uspehe v pripravah za popisno akcijo imajo do sedaj okrajji Grosuplje, Trebnje, Kranj in Celje-mesto, kjer so že zaključili seminarje s krajevnimi komisijami in ekipami. V Ljubljani so postavili že vse terenske komisije (91)

delavski razred brez dvoma še v neprijetno večji meri, ko bo proletarska revolucija zaostriela vsa sporna vprašanja, osredotočila vse razlike v nazorih na tistih točkah, ki so najbolj neposredno odločilne za to, kako se bodo vedle množice, ko bo prisilila proletariata, da med borbo loči sovražnika od prijatelja, da slabe zavzanike zavže zato, da bo mogel prizadejati sovražniku odločilne udarce.

Idejna borba revolucionarnega marksizma z revizionizmom proti koncu XIX. stoletja je samo uvod v velike revolucionarne boje proletariata, ki kljub vsem filiterskim omahovanjem in elabostim koraka popolni zmagi svoje stvari naproti. Napisano aprila 1908. leta.

s 410 člani in 135 ekip s 414 člani. Izjemo tvori rajon Polje, ki ni poslal še nobenih podatkov. K razgibanosti priprav za popis je pripomogla tudi tekmovalnica, ki sta ga napovedala 18. teren II rajona vsem terenom v svojem rajonu, in teren Jareš, rajon Moste, pa je napovedal tekmovalje vsem rajonom v Ljubljani. Seminarji v Ljubljani so bili na splošno zelo živahni in so mnogo diskutirali o osar-meznih primerih.

V nekaterih primerih so komisije na terenu vse preveč lahko in enostavno prevzele nalogo za popis žrtev in izrazile mnenje, da so vsi podatki že itak zbrani na KLO in da jih bo treba enostavno prepisati. »ako mišljenje je napačno in predstavlja »odcenjevanje zgodovinskega in političnega pomena popisa«, to akcijo bomo namreč vsestransko in objektivno osvetlili imena in prispevek žrtev osvobodilne borbe, spominske knjige z zbranimi podatki pa bodo predstavljale dragocen zgodovinski material.

Da bi bilo olajšano delo popisovalnim ekipam na terenu, je dobro, če svojci že sedaj pripravijo čim obširneje podatke o padli žrtvi, kakor njeno delo za osvobodilno gibanje, junaštvo v borbah, vzdržanje v koncentracijskih taboriščih in zaporih, podatke o mučenju in smrti, odklivanja, ki jih je prežela, skratka vse, kar vedo sami, oziroma kar lahko dobijo od njenih tovarišev ali sorobcev.

»Rijeka«, naša največja motorna ladja

Naša trgovska mornarica bo letos pridobila še več ladijskega prostora kot lani. Potrebe naraščajočega pomorskega prometa narekujejo, da naše ladijedelnice izdelajo cele serije manjših in večjih ladij. Zdjaj pa še tudi moramo kupovati nekatere ladje, da se bo tonaža naše mornarice čim prej primerno povečala.

Tako je naša vlada sklenila pogodbo z Nizozemsko, da bomo dobili nekaj velikih motornih ladij. Ze lani so na Nizozemskem izdelali motorno ladjo »Srbija«. Marca pa bo zgrajena dostaj naša največja motorna ladja »Rijeka«. Letos bomo dobili še dve ladji iz Rotterdam: »Pula« in »Zadar«. »Rijeka« je ladja sodobnega tipa, izvrstno opremljena. Dolga je 107,47 m, široka pa 14,2 m. Nosilnost znaša 3900 ton. Ladja bo imela 10 dvigal na električni pogon (3—5 ton nosilnosti), 5 skladišč in polniške kabine za 12 potnikov. Zmogljivost strojev bo znašala 3100 ks. Ladja bo vozila s hitrostjo 13,5 milj na uro.

MEDUNIVERZITETNA KONFERENCA PRAVNIH FAKULTET

Moša Pijade o nalogah naših pravnikov

V Beogradu se je začela tretja meduniverzitetna konferenca pravnih fakultet. Na konferenci so navzoči delegati pravnih fakultet Beograda, Zagreba, Ljubljane in Sarajeva. Na otvoritvi konference je bil navzoč tudi član Politbiroja CK KPJ tovariš Moša Pijade, ki je pozdravil konferenco kot predsednik zakonodajnega odbora in urednik »Arhiva za pravne nauke«, rekoč:

»Naša država ima za seboj že več let graditve svoje nove zakonodaje. In čeprav je bilo že precej napravljenega pri teoretičnem spoznavanju naše nove pravne ureditve, menim, da je bilo do sedaj dano šele nekaj osnov tega proučevanja in da morajo biti napore naših pravnih znanstvenikov usmerjeni na teoretično poglobljanje naše zakonodaje ne le zaradi njenega proučevanja, pojasnjevanja in tolmačenja, marveč tudi zaradi razvijanja teoretičnih temeljev za nadaljnji razvoj naše celotne pravne ureditve.

V tem pogledu je važno, da imamo pred očmi socialistični značaj naše domovine, ki se je tako sijajno uveljavila v borbi, katera traja, kot vidite, že skoro dve leti proti vsem tistim, ki za lažnivimi gesli socializma in pod krinko obrambe socializma, dejansko napadajo napredno socialistično državo. Pri proučevanju in teoretični obdelavi naše zakonodaje se moramo torej ozirati na ta socialistični značaj naše države, hkrati pa se boriti proti slehernemu oblikovanju, proti slehernemu sabloniziranju, v duhu resolucije tretjega plenuma KPJ omogočati tudi različna mnenja, ki ne pozabljajo temeljne stvari, da gre za socialistično državo. Kot so se stvari doslej razvijale, menim, da bo resolucija tretjega plenuma, ki je naletela na splošno odobravanje pri znanstvenih krogih, nadaljnja uspešnejša izpolnjevanje vseh nalog, ki so pred našimi pravniki in pravnimi znanstveniki. Vzgoja visoko kvalificiranih kadrov v pravni stroki je za nas veli-

kanska potreba. Le tako bo vaša tretja konferenca z referatj o raznih važnih vprašanjih gotovo eden izmed važnih prispevkov v tem pogledu. Mislim pa, da se pri tem ne boste mudili in da boste našli razen Združenja pravnikov in konferenc še druge oblike, oblike tesnega sodelovanja in koordinacije dela med pravnimi fakultetami, morda z okrepljenim sodelovanjem v pravnih časopisih, z izmenjavo člankov in posameznih predavanj, morda izdajanje pravega medfakultetnega vestnika itd. Vi ste tisti, ki morate najti te oblike. Čim več bo teh oblik in tesnega sodelovanja, toliko večji bo tudi uspeh, kajti čeprav smo federativna država in imamo fakultete, pa tudi vseučilišča po posameznih ljudskih republikah, je Jugoslavija kot socialistična država vendarle enotna, enotna je njena zakonodaja in enoten duh mora prevajati našo zakonodajo, t. j. enak socialistični duh. Torej bo sleherna oblika tesnega sodelovanja med pravnimi fakultetami važen prispevek k uspehu pri vašem delu.

Po govoru tovariša Moše Pijade sta imela dr. Dragoslav Janković in dr. Mihajlo Ježdjić, profesorja pravne fakultete v Beogradu referatj o »ideološkem in strokovnem napredku pouka na pravnih fakultetah FLRJ«, nato pa je imel dr. Jovan Djordjević, prof. pravne fakultete v Beogradu referat »Pravni sistem FLRJ«. Po referatih se je razvila živahna razprava. V delovnem programu konference so še referatj o skupinah: »Organizacijske oblike državne uprave FLRJ«, »Naloge zgodovinsko-upravnega pouka na pravnih fakultetah«, »Pravica do upravljanja splošnega ljudskega premoženja«, »Ekonomika FLRJ v sistemu gospodarskih in pravnih ved«, »Restitucija po mirovni pogodbi iz leta 1947«.

Pred zaključkom tretje medfakultetne konference pravnih fakultet so izdali resolucijo »O ideološkem in strokovnem napredku pouka na pravnih fakultetah«.

RESOLUCIJA

o ideološkem in strokovnem dvigu pouka na pravnih fakultetah

1. Pouk na pravnih fakultetah v FLRJ je napravil od osvoboditve do danes, čeprav ne v vseh smereh enako, v celoti vzeto, pomemben korak naprej. Ta napredki vidimo predvsem v tem, da je pravni pouk z novimi učnimi načrti in programi, uvedbo novih teoretičnih in zgodovinskih predmetov ter postavitvijo na materialistično podlago korenito presmerjen v vzgajanje novih socialističnih pravnikov. Na pravnih fakultetah se je pričela in se vodi, čeprav še ne v zadostni meri, borba za znanstvenost pri pouku v idejnem in strokovnem pogledu. Proti idealističnim, vulgarizatorskim, formalističnim in drugim reakcionarnim pojmovanjem. Dalje je bilo izdano veliko število učbenikov — skript in dodatnega pomožnega materiala za večino predmetov, pa tudi določeno število monografij in člankov iz področja pravnih ved, čeprav bi lahko glede na sile, ki jih imajo naše fakultete na razpolago, v tem pogledu še več napravili. Končno je izgubljen pravni pouk nekdanji anarhični značaj in se izjavja na temelju načrta in programa skoraj za vse predmete.

2. Dejstvo, da kader pravnikov, ki ga dajejo naše fakultete, še vedno ne ustreza potrebam naše socialistične države, pa priča o obstoju resnih pomanjklivosti in slabosti predvsem pri pouku.

Te pomanjklivosti se nanašajo pretežno na ideološko stran pouka. Toda navzlic naporom večine profesorjev, da bi osvojili in pravilno uporabljali dialektični in zgodovinski materializem, pride pri pouku, v glavnem zaradi obremenjenosti s starimi pojmovanji, tudi do pojavov pautanja marksizma, ki jih vidimo v formalističnem »etatološkem« nekakšnem »uporabljanju« marksizma ali v deklaracijski za marksizem, toda dejanskem vztrajanju pri buržoaznih teorijah in pojmovanjih, v tendencah vulgariziranja in mehaničnega uporabljanja marksizma, zapadanja v ekonomizem. V nekaterih

predmetih pa se profesorji zadržujejo samo pri razlaganju golega zakonskega materiala, pri golih opisovanjih pravnih ustanov in pojavov ter sploh pozitivno-pravnega gradiva. Čeprav je opisovanje pomemben in nujen poprejšnji pogoj za znanstvene razlage, ne smemo izgubiti izpred oči, da brez znanstvene analize pozitivno-pravnega materiala, brez njegovega povezovanja in vključevanja v sistem, brez iskanja in ugotavljanja zakonitosti v pojavih na sploh — ni znanosti niti znanstvenega pouka.

Poleg ideoloških pomanjklivosti in napak se opažajo pri pouku, čeprav redkeje, tudi pojavi premajhne strokovnosti, zlasti pa pojavi nesodobnega pouka, nepovezovanja ali nezadostnega povezovanja pouka z našo sodno prakso in sploh nezadostnega povezovanja z življenjem in stvarnostjo.

3. Ako imamo pred očmi, kakšen pravnik je potreben naši socialistični državi, ako imamo pred očmi, da mora biti naš novi socialistični pravnik politično in ideološko vzgojen, imeti čim širše in solidnejše pravno in teoretično znanje, imeti jasno perspektivo graditve socialistične demokracije v naši državi ter se boriti za njeno krepitev in poglobljanje, boriti se za socialistično zakonitost, — se kot najvažnejše naloge našega pouka na pravnih fakultetah dajejo:

1. Uporabljanje dialektičnega in zgodovinskega materializma v pravni znanosti in borba za zgraditev socializma in socialistične demokracije v Jugoslaviji, ker je — po besedah tovariša Džilas — prvo neločljivo od drugega.

2. Naš pouk mora izhajati iz naše socialistične stvarnosti in na njej sloneti, biti mora trdno povezan z našo socialistično graditvijo ter ustrezati njenim potrebam. Nprestanoma mora iti v korak z razvojem naše države in našega prava, spremljati tudi teoretično, znanstveno posploševati in pojasnjevati našo prakso,

hkrati pa podpirati njen hitrejši in pravielnejši razvoj.

3. Naš pravni pouk mora s posameznimi predmeti nuditi študentom pravilno sliko o socialistični državi na sploh, posebno pa o naši socialistični državi, o njenem pravem značaju in vsebini, dati idejno orožje študentom, da bi bili lahko kot abs. pravni aktivni borci za zgrajevanje in poglobljanje socialistične demokracije, borci za pravilne demokratične odnose med državljani ter med državami in družbenimi organi, a proti ostanom in vplivom birokratičnega centralizma kot sistema.

4. Prav tako se je treba truditi, da bi se naš pravni pouk osvobodil slehernega dogmatizma. Vprašanja, ki so še sporna, neresena, ozir. nepopolno rešena, ni treba razlagati študentom kot absolutne nepobitne resnice, temveč navajati je treba tudi vsa resna, druga in nasprotna mnenja in teorije z njihovo natančno in solidno marksistično analizo in kritiko.

5. Intenziviranje znanstveno — raziskovalnega dela na pravnih fakultetah je važen pogoj za dvig kakovosti pouka.

Likvidirati je treba napačna pojmovanja, da je učno delo na vseučilišču možno ločiti od znanstvenega dela. Po drugi strani pa se je treba prizadevati, da se profesorji oprostijo vseh upravnih dolžnosti in čim več raznih izvenškolskih obveznosti.

6. V znanstvenem in učnem delu borba proti reakcionarnim idealističnim in nacionalističnim pogledom na eni strani proti vulgarizatorskim, mehaničnim in dogmatičnim pojmovanjem, na drugi strani analog profesorjev in asistentov pravnih ni bi morala biti ena izmed temeljnih fakultet. Zlasti bi morala biti borba proti nacionalističnim odklonom, neznanstvenemu, tendencioznemu potvarjanju marksizma-leninizma na torišču pravnih ved, ki prihaja iz ZSSR in iz informbirojskih držav, obramba čistote znanosti, čistote marksizma-leninizma od revizionizma, v prvem planu znanstvenih naporov profesorjev in asistentov pravnih fakultet.

7. Pedagoški strani pouka je tudi treba posvetiti večjo pozornost. O teh vprašanjih je treba pogosto razpravljati na katedrah.

8. Da bi se naš pravni pouk v ideološkem in strokovnem pogledu dvignil na višjo stopnjo od tiste, na kateri je danes, je predvsem potrebno pravilno in dosledno uporabljati dialektičnega in zgodovinskega materializma v obdelavi in pouku pravnih predmetov. Znanstvene diskusije (v Združenju profesorjev, v sindikalnih skupinah učnega osebja, na katedrah, v Združenju pravnikov itd.) je treba okrečiti in razširiti ter čim bolj razmahniti svobodno borbo mišljenja o teoretičnih, znanstvenih in učnih problemih.

Se bolj vztrajno si je treba prizadevati, da se izpopolnijo prazna mesta oziroma poveča število profesorjev in asistentov na pravnih fakultetah, ker je sedanje nepopolno in nezadostno število učnega in pomožnega osebja ena izmed resnih ovir za pravilno opravljanje pouka in krepitev znanstvenega dela. Posebno skrb je treba posvetiti strokovnemu in ideološkemu vzgajanju asistentov ter nadarjenih starejših študentov, njihovu usposabljanju za profesorski poziv. Asistenti bi bilo treba od časa do časa pošiljati na študije v inozemstvo, pa tudi na druge pravne fakultete v naši državi.

Prav tako je pomembno intenzivirati delo kateder oziroma skupin predmetov, kjer katedre še niso organizirane. Poleg njihove funkcije organizatorja in regulatorja pouka bi bilo treba zlasti razviti in okrečiti tudi njihove naloge na znanstvenem torišču. V katedrah ni bilo treba videti začetke instituta za posamezne panoge pravnih ved.

Sodelovanje med pravnimi fakultetami bi bilo treba še bolj okrečiti in razširiti, zlasti pri vprašanjih borbe za strokovnost in idejnost pri pouku. Da bi oprepili medfakultetno sodelovanje, bi bilo treba izmenjavati predavatelje, profesorje in asistente, izmenjavati skripta, učbenike ali samo posamezna predavanja. Za tiste predmete, za katere še ni učbenikov ali skript oziroma, za katere

S sodelovanjem kmečkih zadrug se bo tudi v novomeškem okraju zboljšal odkup

V mnogih okrajih so nastali po lanski reorganizaciji odkupnega omrežja med državnimi odkupnimi podjetji in kmetijskimi zadrugami nezdružni odnosi. Tudi v novomeškem okraju v odkupnem aparatu ni bilo pravega sodelovanja. Na eni strani se je pri nekaterih odkupnih podjetjih in njihovih terenskih postajah razvil škodljiv monopolizem, po drugi strani pa je večina trgovskih odsekov KZ zanemarila svoje naloge in postala celo do odkupov prostih presežkov raznega blaga popolnoma brezbržna. Ker se lani majske krajevni ljudski odbori za odkup niso dovolj zanimali, so bile pomanjkljivosti odkupne mreže še toliko bolj občutne. Vrsta neizpolnjenih odkupnih planov važnih poljskih pridelkov, prašček, mleka in podobno je ob koncu leta nujno zahtevala, da se poleg ukrepov ljudske oblasti za izboljšanje odkupa s strani kmetovalcev predvsem izpopolni tudi odkupno omrežje.

Da bi se s sodelovanjem kmetijskih zadrug odkup letos izboljšal, so se minulo nedeljo v Novem mestu sešli poslovodje kmetijskih zadrug, upravniki državnih odkupnih podjetij ter predstavniki OZKZ in okrajnega poverjenišva za državne nabave. Temeljito in samokritično so najprej obdelali izkušnje in napačne pretekle leta.

Vse praj kakor zadovoljivo je dejstvo, da je zaradi birokracije večine odkupnih postaj in mrtvila v kmetijskih zadrugah ostalo lani v vaseh neodkupljene ogromno blaga, kakor n. pr. zelenjave, sadja, jaje, raznih prostih poljskih pridelkov itd. V mnogih primerih so kmetijske zadruge čakale, da bodo blago odkupile odkupne postaje, te pa so se zanašale na kmetijske zadruge. V nekaterih odkupnih postajah so se krudo držali uradnih ur. Tako n. pr. v Skočjanu, kjer so kmetije pripeljali žito iz po več ur oddaljenih vasi, pa so ga morali voziti nazaj, ker je bila postaja zaprta. Kmetijska zadruga v Skočjanu je v letu 1948. odkupila precej poljskih pridelkov in sadja; samo suhih krhljev je n. pr. poslala v mesto več kamionov. Lani pa zaradi odkupne postaje ni odkupila skoraj ničesar, pravtako pa ni naredila svoje dolžnosti odkupna postaja, ki je bila n. pr. v času odkupov tudi kar po štiri dni — zaradi dopustov — zaprta. Tak način poslovanja je seveda odbijal ljudi od odkupne postaje, na drugi strani pa je jemal ugled kmetijski zadrugi, ki je bila v istem času odprta, toda blaga od kmetov ni prevzemala.

Nekaj kmetijskih zadrug v okraju je bilo, ki so kot komisionarji odkupovale za državna odkupna podjetja. Od teh bi lahko pohvalili za dobro in iznajdljivo poslovanje le KZ v Podgradu, Hinjah in na Uršnih selih. V drugih zadrugah pa je bilo vse preveč »čakanja«, da bodo pridelki kar sami leteli v skladišča. To se je pokazalo n. pr. spomladi in poleti, ko je bilo treba v docela kmetijski okraj uvoziti več vagonov zelenjave iz Hrvalce in sosednjih krajev. Če bi odkupna podjetja zajela v okraju samo viške razpoložljivih količin, bi zelenjavo lahko celo izvažali v industrijske centre in večja mesta. Tako pa ni bilo samo pri zelenjavi.

Malomaren odnos do odkupov je n. pr. pokazala KZ v Št. Jurju, ki je postavila vrč za zbiranje mleka enostavno pred vrata, kamor so kmetje vlnali z vodo pomešano mleko. V Smarjeti je zbrano mleko stalo dva dni. V Skočjanu je odkupna postaja površno prevzela od kmeta mast, ki jo je prinesel namesto neoddanega mleka, v kateri pa je bilo

imamo le slabe ali neuporabne prevode učbenikov, je treba, kjer koli je to mogoče, organizirati kolektivno izdelavo učbenikov z znanstvenimi silami na ustrezne predmete z vseh naših pravnih fakultet.

Razen te resolucije je bila izdana tudi resolucija »O načelih pouka in učnega načrta na pravnih fakultetah FLRJ«.

Po resoluciji so poslali brozjavko maršalu Titu, Rodoljubu Čolakoviču, ministru za znanost in kulturo vlade FLRJ ter Milki Minič, predsednici Komiteja za znanstvene ustanove vseučilišč ter visoke šole vlade LR Srbije.

40% kuhanega krompirja. V Smarjeti odkupna postaja ni pripravila vrč za odkup žitla, tako da so ga kmetje vozili nazaj domov. Lesene gajbe so slabe več dni na cesti, ljudje iz odkupne postaje pa se za nje niso zmenili. V Straži so shranjevali žito v vlažna skladišča. Odkupna postaja v Zužemberku zbere vsak drugi dan po 25 litrov mleka, namestó da bi v povezavi s KLO in z večjo agitacijo dvignila oddajo mleka vsaj na 85 do 100 litrov mleka dnevno. V Smihelu pri Zužemberku mleka sploh ne zbirajo »zaradi previsokih stroškov«. Tako so potrošniki v okraju zaradi prepozno izdanih odločb o oddaji mleka, malomarnosti kmetovalcev in nevestnega dela zbiralnic bili lani prikrajšani za pol milijona litrov mleka! — Kmetijska zadruga v Dobravi skoraj pol leta ni odpremila 50 taje in 1 kg masla, čeprav ima dnevno svežo z mestom po avtomobilu, ki zbira mleko. Jajca so se pokvarila, maslo pa se splesnelo.

Izjava ravnatelja republiškega podjetja za odkup poljskih pridelkov v okraju Novo mesto in Trebnje, ki je na nedeljski konferenci dejal, da »zaradi malomarnosti in površnosti odkupnih postaj in njihovega slabega trgovskega poslovanja odkupi v okraju niso bili v celoti uresničeni, držji in velja v neki meri tudi za mnoge kmetijske zadruge, na drugi strani pa kaže, da se ljudje v odkupnih podjetjih še niso zavedali odgovornosti pred delovnim ljudstvom, katerega so prikrajšali v njegovi preskrbi.

Povrnost in zaniknost v poslovanju nekaterih odkupnih postaj in kmetijskih zadrug, o kateri je na konferenci govoril poverjenik za državne nabave OLO, je znova potrdila, da se je doslej o kulturnem trgovanju v okraju sicer mnogo govorilo, a le malo naredilo. Zato bo mogoče odpravljati in preprečevati podobne nepravilnosti v letu 1950. le z ostro in neizprosno kritiko ter osebno odgovornostjo, poleg tega pa bodo malomarnosti za svoje protiljudsko delo kaznovani. Vzoredno s tem pa bo tekla seveda tudi skrb za vzgojo ljudi, ki delajo v odkupnem omrežju. Na letajih in seminarjih, ki se bodo začeli v okraju že ta teden, se bodo novi poverjeniki za državne nabave vseh krajevnih ljudskih odborov, kakor tudi delavci samih odkupnih podjetij, točno seznanili s svojimi nalogami. Predvsem bodo morali priti do zavesti, da je njihovo delo enakovredno in pomemben prispevek k borbi vsega delovnega ljudstva za socialistično preobrazbo države.

Ko je konferenca temeljito obdelala številna vprašanja in slabe primere izpolnjevanja odkupnih planov v letu 1949., so navzoči sklenili, da do letos 16 kmetijskih zadrug komisionarji za odkupna podjetja; prevzele bodo področja dosedanjih odkupnih postaj, še nadalje bodo pa obstajale odkupne postaje v Novem mestu, Št. Jerneju in morda še v enem večjih krajev. Vse kmetijske zadruge v okraju pa se bodo vključile v odkupno mrežo za tisto blago, ki ga zadruge-komisionarke ali odkupna podjetja ne bi sama odkupovale. Tako si bodo lahko v kratkem času in predvsem s svojo iniciativo za čim širšim odkupovanjem vseh mogočih prostih viškov in pridelkov izboljšale sedanji slab finančni položaj, nameščenci v njih pa bodo polno zaposleni. Nato so se pogovorili o kadrih, marzah, evidenci in prevozih blaga, šef živilskega laboratorija okrajne sanitarne inspekcije pa jih je seznanil s postopki o kontroli živil, ki je bila doslej v okraju zelo zanemarljena.

Prva naloga razširjene odkupne mreže v tem mesecu je dosledna izterjava vseh zaostankov iz leta 1949. Obveznosti novih planskih zadolžitelj, za katere kmetje letos še vnaprej vedo, pa bo odkupni aparat spremljal s svojimi mesečnimi in tedenskimi operativnimi plani in sproti skrbel, da ne bo prišlo do zaostankov.

Tesna povezava novih KLO z razširjeno odkupno mrežo v okraju in sodelovanje partijske ter frontne organizacije tako pri obremenjevanju gospodarstev kakor pri samem odkupu bo letos tudi v novomeškem okraju morala roditi dober uspeh — redno in dosledno uresničevanje odkupnih planov. S tem sklepom je bila uspešna konferenca zaključena.

LENIN IN FIZIKA

Pričujoči članek naj ob spominskem dnevu velikega genija pokaže, da se je Lenin izredno temeljito poglobil v problematiko fizike, in dalje naj pokaže, zakaj se je takega dela lotil, zlasti pa, da niso njegova izjavljanja tudi spričo najnovejšega razvoja fizike na pomenu pravič izgubila; nasprotno, vse bolj in bolj važna postajajo.

Takoj skraja je treba poudariti, da ni vodilo Lenina k proučevanju fizike neke vrste »ljubitelsko« zanimanje, nekakšen postranski interes amaterja, podobno kot ga erčemo pogosto pri velikih ljudeh za najrazličnejša področja človeške dejavnosti. Lenina je vodila v fiziko neizprosna, nepomirljiva borba za čistost marksističnega nauka, borba za razkrinkavanje revizionističnih napadov na materializem.

Protj koncu 19. stoletja se je zaradi naraščajočih notranjih nasprotij v kapitalističnem sistemu marksizem zelo razširil. Razvoj prirodnih ved je na vsej črti podpiral njegovo teoretično osnovo — dialektični materializem. Razume se, da buržoazija ni gledala in ni mogla mirno gledati na rastočo revolucionarnost delavskega razreda; da bi se jo dalo zavrežati s cenjenimi gesli, ni bilo več mogoče. Treba je bilo iti globlje, na izpodkopavanje samih temeljev marksizma, na izpodkopavanje materialističnega pogleda na svet. Posebno ugoden čas za tak napad je nastopil ob prelomu 19. v 20. stoletje, ko je doživljala fizika silne potrebe, ko je nastopila tako imenovana

»kriza fizike« ali povedano s še ostrejšimi besedami znanega francoskega matematika H. Poincaréja »splošni zlom principov klasične fizike«. Dejansko niso mogla najti odkritja radioaktivnosti (1895, Becquerel), röntgenskih žarkov (1895), radija (1898, zakonca Curie), umetne radioaktivnosti (1902; Rutherford-Soddy) v okviru klasične fizike nobene zadovoljive razlage in prav tako ne neskladje med eksperimentom in teorijo o razširjanju svetlobe. Vse to je povzročilo splošen sum v osnovne kategorije fizike, kot so: materija, masa, čas, prostor, zakon o ohranitvi energije itd.

Buržoazna filozofija je na moč prizajno sprejela majanje temeljev tako eksaktne vede, kot je fizika, saj je prav ta dotlej mnogo prispevala k razvoju materialistične misli. Prišel je čas obročna z materializmom, postrimo, poglobimo napade nanj, tako so mislili buržoazni ideologi.

Glavna ideologija pohoda proti materializmu sta bila Rihard Avenarius, profesor filozofije v Zürichu in Ernst Mach, profesor fizike na Dunaju. Osnovna teza njune filozofije je bila: človek ne more spoznati predmetov in pojavov v njihovem bistvu, ker je sploh vprašanje, če kot taki obstajajo; človek ugotavlja le občutke; občutki so torej edina podlaga, od katere lahko izhajamo pri našim sklepanjem, če hočemo biti res »kritični«; le na svet občutkov, na edini neposredne svet naše empirije (izkustva), se smemo naslanjati, gradeč naše poglede

na svet. Od tod Machova definicija materije: »To, kar nazivamo z besedo materija, ni nič drugega kot povezanost med elementi občutkov.« Definicija dobro karakterizira ves empiriokriticizem (naziv od Avenarius). Nam je danes jasno, da je tako gledanje v stvari napad na materializem, ker poznamo Leninove analize. Ob času, ko se je mahizem pojavil, je bila to zelo nevarna filozofska šola, ker so si mahisti nadevali masko »neutrlnosti«, »nadstrankarstva«, ker so se sklicevali na »najnovejša izsledke prirodnih ved«, ker so se skrivali za lepo zveneča in drobni buržoaziji tako prijetna gesla kot: kritičnost, znanstvenost, svobodnost mišljenja; ker niso odkrito udarjali po marksizmu, ampak celo trdili, da so sami njegovi pristaši, a da ga je le treba »prilagoditi« novejši znanosti.

Zato ni čuda, da se je Avenariusov in Machov vpliv kaj kmalu razširil tudi na Rusijo. Zlasti mu je podlegala ruska inteligenca, demoralizirana po porazu ruske revolucije leta 1905 in 1906. V mahizmu je videla nekaj novega, nekaj, kar bo morda prineslo rešitev iz težkega položaja. Njegovi zagovorniki so se vrgli na delo z vsem ognjem.

Lenin je takoj sprevidel bistvo empiriokriticizma; dobro se je zavedal njegove nevarnosti, zato je smatral za svojo »tedaj najvažnejšo dolžnost«, da obročna z njim v posebni knjigi. Treba je bilo hiteti. Dela se je lotil spomladi leta 1908. Čutil je potrebo, da obogati svoje obsežno znanje filozofije in prirodnih ved z najnovejšimi rezultati fizike. Kako temeljit je bil pri tem, nam priča že dejstvo, da se je preselil iz Žu-

nil z najvažnejšimi deli tedaj vodilnih znanstvenikov, kot so bili na primer fiziki J. Becquerel, E. Mach, P. Langevin, J. Thompson, H. Helmholtz, H. Hertz, W. Ramsay, L. Boltzmann, kemik W. Ostwald, matematik H. Poincaré in drugi, ki jih v svojem delu često omenja.

Delo samo je izšlo že maja 1909; zelo hitro, če upoštevamo obsežnost študija, pisanja in še tiskanje. Lenin mu je dal naslov: »Materializem in empiriokriticizem«. V njem je na svojski način razkrinkaval in bičal reakcionarnost in revizionizem na videz tako »naprednega« empiriokriticizma. Dokazal je, da tiči v mahističnem pojmovanju spoznave v bistvu agnosticizem in skepticizem Humea in Berkeley-a, da pomeni mahistično pojmovanje materije v stvari napad na materializem, negacijo objektivne realnosti sveta in s tem posredno napad na ideologijo delavskega razreda; dokazal je, da skriva mahizem v sebi skrajni subjektivni idealizem, to se pravi najreakcionarnejšo smer kapitalistične ideologije.

Dalje je Lenin razkril, kje so razredne korenine Machove filozofije, da se v njej odraža kompromisarska, kapitalistska miselnost drobne buržoazije, s katero se postavlja popolnoma na stran kapitalističnih izkoriščevalcev. »Mahizem skriva borbo napredne in reakcionarne misli v filozofiji, borbo, ki izraža tendence in ideologijo nasprotnih razredov sodobne družbe,« je pisal Lenin in pokazal, kolika je nevarnost skrivanja takih nasprotij.

V V. poglavju, ki ima naslov »Najnovejša revolucija v prirodnih vedah in filozofski idealizem«, se je Lenin dotaknil vseh najvažnejših vprašanj v zvezi s

Italijanski komunisti, socialisti in bivši partizani obsojajo klevete ki jih objavlja organ KP Italije proti Jugoslaviji

Istočasno zahtevajo odstop direktorja milanske izdaje Unità Davida Lajole

Rim 20. jan. (Tanjug.) Dopisništvo Tanjuga v Rimu je prejelo te dni večje število pism, v katerih komunisti, socialisti in bivši italijanski partizani protestirajo zaradi izmišljotin in laži, ki jih objavlja direktor milanske izdaje lista »Unità« David Lajola v Unità, kjer obrekuje in potvarja zgodovinska dejstva o borbi jugoslovanskih narodov v drugi svetovni vojni.

V pismu neke skupine komunistov iz Milana, ki ga je podpisalo 7 članov italijanske Partije, se izraža odločen protest zaradi objavljanja takih laži in sporoča, da so mnogi komunisti že zahtevali, naj »Unità« preneha objavljati »stake

izmišljena bajke«. »Vrh tega — pravi na koncu pismo — smo zahtevali, da se mora odstraniti Lajola s položaja direktorja našega partijskega lista in da se razveljavi njegova izvolitev za člana Centralnega komiteja Federacije KP Italije za Lombardijo, kajti navzočnost takega notornega fašista na vodilnih položajih Partije kompromitira in žali partijsko zavednost vseh italijanskih komunistov.«

»Ne morem razumeti ter ostro obsojam početja vseh tistih italijanskih informatorjev, ki negirajo, kot Davida Lajola, prelivanje krvi jugoslovanskih narodov za svobodo — je rečeno med drugim v pismu italijanskega partizana

Alberta Orlinija iz pokrajine Brescije. Znan socialist Michele Zoncata iz Vicenze izraža v svojem pismu ogorčenje zaradi »revolverske reportaže bivšega fašista Lajole, ki jo sedaj objavlja list »Unità«. »Ker sem bil še pred objavo resolucije Informbiroja — je rečeno v tem pismu — v Jugoslaviji, mi je znana verna jugoslovanskih narodov, s katero grade svojo novo državo.«

Podobna pisma je prejelo dopisništvo Tanjuga v Rimu tudi od bivšega majorja Jugoslovanske armade Tindarija iz Palerma, skupine mladincev iz Grosseta, pa tudi večjega števila študentov komunistov in nepartijeve iz Rima.

Sovjetska zveza želi z bojkotom organov ZN pripraviti težave mladi kitajski republik

iz Organizacije združenih narodov

Lake Success, 20. jan. (Tanjug.) Bojkotiranje dela organa OZN s strani sovjetske delegacije in njeje podrejenih delegacij vzhodnoevropskih držav je izzvalo v Lake Successu neugoden vtis.

V oči bode dejstvo, da je 12. januarja sovjetski delegat Malik razglasil za nezakonit najvišnji organ Združenih narodov — Varnostni svet. Čeprav je Malik napravil ta korak v navzočnosti kuomintanškega delegata v Varnostnem svetu, je neizpodbitno dejstvo, da so sovjetski predstavniki, tako po sovjetskem priznanju centralne ljudske vlade LR Kitajske kakor tudi po Ču En Lajevem pismu, s katerim se kuomintanški delegaciji v OZN odrekava pravica, da bi zastopala kitajsko ljudstvo, sodelovali v Varnostnem svetu in drugih organih OZN skupno s predstavnikoma kuomintanške skupine. To dejstvo vzbuja pomisleke o načelnosti sovjetske delegacije, tembolj, ker se sedaj tudi predsednik nove kitajske vlade Mao Ce Tung na pogajanjih v Moskvi, opazovalci spravljajo to stališče sovjetske delegacije v zvezi s posebnimi interesi Sovjetske zveze do Kitajske; prišli so do zaključka, da je bojkotiranje OZN samo ena od oblik zostritve odnosov med mlado kitajsko republiko in zapadnimi silami. Na drugi strani se izraža mišljenje, da bi bila sovjetska delegacija dosti bolj napredna in načelna, če bi borbo za novo kitajsko

predstavnštvo v Združenih narodih nadaljevala v sami Organizaciji združenih narodov in njenih organih, ker bi bil samo tak način v interesu kitajskega ljudstva in okrepitev mednarodnega položaja kitajske republike.

Sovjetski delegati niso razglasili samo Varnostni svet za nezakonit organ. Komaj en dan po Malikovem demonstrativnem odhodu iz Varnostnega sveta so predstavniki ZSSR demonstrativno zapustili še nadaljnje tri organe Združenih narodov in jih razglasili za nezakonite.

Opazilo se je tudi, da so za sovjetski delegati v tistih komitejih avtoritativno zapuščali prostore tudi predstavniki tistih vzhodnoevropskih držav, ki so zastopane v teh organih, t.j. Poljske in Češkoslovaške, kar nedvomno potrjuje, da ne ravnaajo predstavniki teh držav po načelih in interesih mednarodnega sodelovanja, temveč samo po navodilih sovjetske vlade.

Napredna javnost je mišljenja, da bo taka oblika bojkota samo škodovale pravilni in demokratični rešitvi problemov v organih OZN ter v veliki meri zmanjšala ugled in avtoriteto Združenih narodov.

Očitno je, da bodo predstavniki ZSSR zapustili tudi druge organe OZN ter jih razglasili za nezakonite. Iz tega izhaja, da bo ZSSR razglasila za nezakonito tudi samo Organizacijo združenih narodov.

Beograd, 20. jan. (Tanjug.) V Asuncionu je bil podpisan trgovinski in plačilni sporazum med FLRJ in Paragvajem, ki velja za dve leti.

Jugoslavija bo izvažala cement, konopljo, živo srebro, hmelj, kemične izdelke in alkoholne pijače, uvažala pa bo bombaž, loj, kožo in kvebraco.

Podpisan je trgovinski sporazum med FLR Jugoslavijo in Paragvajem

Beograd, 20. jan. (Tanjug.) V Asuncionu je bil podpisan trgovinski in plačilni sporazum med FLRJ in Paragvajem, ki velja za dve leti.

Jugoslavija bo izvažala cement, konopljo, živo srebro, hmelj, kemične izdelke in alkoholne pijače, uvažala pa bo bombaž, loj, kožo in kvebraco.

Nova bolgarska vlada

Sofija, 20. jan. (Tanjug.) Kakor poroča radio Sofija, je Narodno sobranje Bolgarije potrdilo seznam članov nove bolgarske vlade, ki je bila sestavljena po ostavki dosedanje vlade v zvezi z izvedenimi volitvami in sklicanjem novega parlamenta.

Položaj predsed. v novi vladi je ohranil dosedanj predsed. Vasil Kolarov. Podpredsednik v novi vladi so: Viko Cervenkov, Vladimir Poptomov, ki je hkrati tudi zunanji minister, Rajko Famjanov in Georgi Trajkov. Dosedanja podpredsednika vlade Anton Jugov in Dobri Terpešev sta dobila v novi vladi portfelje ministra za industrijo in ministra za delo in socialno skrbstvo. Dosedanji podpredsednik vlade in minister za elektrifikacijo Kimon Georgijev je ohranil samo portfelj ministra za elektrifikacijo. Iz nove vlade so izpadli bivši ministri Krsto Dobrev, Vuko Gočev, Kiril Klisurski, Trajčo Dobroslavski in Zdravko Mitrovski.

Z VSEGA SVETA

142.765 razseljenih oseb se je po drugi svetovni vojni naselilo v ZDA. Prevoz enega razseljenca iz Bremena v New York stane povprečno 100 dolarjev. Po novem zakonu, ki ga pa ameriški senat še ni odobril, se bo lahko v ZDA naselilo 339.000 oseb.

Indonezija mora sodelovati v pogajanjih za sklenitev mirovne pogodbe z Japonsko, pod tem naslovom objavlja list »Merdeka« izjavo visokega indonezijskega funkcionarja, v kateri zahteva udeležbo Indonezije v Komisiji ZN za Daljni vzhod.

Praški listi so pričeli kampanjo proti londonski skupini češkoslovaške emigracije. Posebno napadajo Beneša in Jana Masaryka. Vendar ni popolnoma jasno, kdo bo poleg omenjenih dveh (ki sta kot znano, mrtva) prava žrtev te kampanje. Benešovi očitajo med drugim, da je med vojno sabotalno narodnoosvobodilno gibanje v CSR.

Henry Wallace, ki je med vojno objavil posebno poročilo o položaju na Kitajskem — ki ga pa Acheson ni priključil ameriški Beli knjigi — je izjavil, da ga veseli, da se v vladnih krogih manifestira vedno večje zanimanje za to njegovo poročilo. V tem poročilu, ki ga je on predložil Rooseveltu julija 1944. leta, se Wallace zavzema za koalicijsko vlado na Kitajskem. Za Cankajška pravi, da mu »manjkajo inteligenca in politična moč, da bi lahko reprezentiral povojno Kitajsko.«

de, do katerega se je dokopala napredujoča človeška znanost. Elektron je prav tako neizčrpen kot atom, priroda je neskončna, ona obstaja brezkončno in prav v tem edinem kategoričnem brezpogojnem priznavanju njenega obstoja izven zavosti, izven občutkov človekovih, se dialektični materializem razlikuje od relativističnega agnosticizma in idealizma.

Moramo priznati, da so Leninova izvajanja tako globoka, tako obča, tako polna dialektike, da jih je ves nadaljnji razvoj fizike — a ta ni bil majhen — samo potrjeval. Leninova definicija filozofskega in fizikalnega pojmovanja materije je in bo ostala kazipot za pravilen razvoj filozofije v odnosu na fiziko.

Z »Materializmom in empiriokriticizmom« je dal Lenin delavskemu razredu sijajno teoretično orodje za obrambo marksizma. To delo predstavlja z Engelsom »Antidühringom« temeljno literaturo filozofskega materializma, delo, ki se je sijajno izkazalo v borbi pri razkrivanju neomahistov za vzpostavljanje idealizma, pa čeprav so taki poizkusi izhajali izpod peres Einsteina, Heisenberga, Schrödingera, Bohra in drugih znanstvenikov, katerih zasluge za fiziko sleherni priznava, a katerih filozofske posplošitve je treba jemati zelo kritično. Zato si je danes težko misliti političnega aktivista, filozofa, prirodoslovca, fizika, ki se kolikolič zanima za splošni razvoj znanstvene misli, da se ne bi stalno zahteval po nasvetu o ideoloških vprašanjih v veliko delo Lenina »Materializem in empiriokriticizem«. Ludvik Gabrovšek

Soča organ Demokratične fronte Slovencev v Italiji letos že drugič pred sodiščem

Klerofašistična in kominformistična gonja proti ljudski oblasti v jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja in proti Jugoslaviji sploh, ki se že vodi dobro pol drugo leto, se je te dni zaletela v slovenske šole, ki so v gorški pokrajini ena najpomembnejših pridobitev narodnoosvobodilne borbe slovenskega naroda. Otvorila italijanskih oblasti na pravice naše manjšine v Italiji pa se ni ustavila pri naših šolah, ki smo jih dobili šele po padcu italijanskega fašizma. Tudi naš demokratičen tisk v Italiji je trn v peti italijanskim oblastem.

Goriški državni tožilec je letos že drugič postavil pred sodišče »Sočo«, organ Demokratične fronte Slovencev v Italiji. Zaradi članka, ki ga je za »Sočo« napisal prof. Andrej Budal: »Pojdite in učite vse narode — v italijanskim«, se bo moral zaslužni slovenski pisatelj Damiir Feigel, odgovorni urednik »Soče«, zagovarjati pred sodiščem. Razprava per direktivama na 27. t. m.

Inkriminirani članek »Soče« je spontan in upravičen protest proti vsem krivicam, ki jih je de Gasperijeva vlada prizadejala slovenski manjšini v Italiji. Ta najnovjši napad na slovensko manjšino v Italiji, njene pravice in pridobitve, ki jih je fašistični režim vztrajno

negiral 30 let, je nov dokaz načrtnega preganjanja in zatiranja naše manjšine v Italiji.

Po tem načrtu bodo morali sedaj optanti prepisati svoje otroke s slovenskih šol na italijanske, pri tem pa se italijanske oblasti sklicujejo na to, da so optanti prijavi italijanski jezik kot svoj običajni jezik. Istočasno pa namenoma negirajo, da sta materinski in običajni jezik — dva različna pojma, ki se sicer včasih krijeta, vedno pa ne, kakor je to pri goriških Slovencih. Ta ukrep je predjudičen odločitev slovenskih staršev, da izberejo primerne šole svojim otrokom. To pravico si prisvajajo Italijani na vsem svetu. Italijani v Jugoslaviji vpisujejo otroke v italijanske šole, prav tako je tudi v Ameriki, severni in južni.

Ta krivični postopek je jasen dokaz, da so italijanskim oblastem slovenske šole samo nezaželena dediščina zmage nad fašizmom. Zaradi tega diskriminacijskega ukrepa bo moralo po prvih netočnih podatkih nad 80 otrok iz Goriške obiskovati italijanske šole. Italijanske oblasti se zopet vračajo na metode predvojnega režima v Italiji, ki slovenskih otrok ni vzgajal v njihovem jeziku, marveč jih skušal v imenu »višje« italijanske kulture čimprej raznaroditi.

Snežni viharji zajeli Francijo in Italijo

Pariz, 20. jan. (Kakor poroča Reuter, so zajeli Francijo in Italijo nepričakovani snežni viharji. V Parizu, kjer je bilo zadnje tedne skoraj pomladansko vreme, je padlo precej snega. V Italiji so val prehodili čez Alpe in v okolici Bolzno skoraj popolnoma zasneženi. Zaradi velikega snega so potrgani vsi nadzemski kablji, telefonski promet med Bolzno in Firenco je prekinjen. Tudi v Korzi in okolici Ajaccio je padlo mnogo snega.

Velike poplave v ZDA

New York, 20. jan. Associated Press poroča, da je moralo zaradi velikih poplav na tisoče Američanov zapustiti svoje domove. Te poplave so nastale zato, ker so Mississippi, Ohio in druge reke prestopile bregove. Poplave so povzročile velikanske škodo stvri.

Najhuje je prizadeto mesto Vincennes v državi Indiana. V jugovzhodnem delu države Missouri se je pred poplavo izselilo več kot 18.000 farmerjev.

Grčija in Italija povišali svoja poslaništva v veleposlaništva

Rim, 20. jan. AFP poroča, da sta grška in italijanska vlada sklenili svoja poslaništva v Rimu in Atenah povišati v veleposlaništvi. Prvi grški veleposlanik bo dosedanj poslanik v Rimu Capealis, italijanska vlada pa je imenovala dosedanjega italijanskega poslanika v Beirutu Adolfa Alesandrinija za veleposlanika v Atenah.

Za 20% bodo v Veliki Britaniji, počenši z 29. januarjem, povišali obrok slanine. Na teden bodo dobili tedaj v Angliji po pet unč slanine.

Ostavka Trumanovega odposlanca pri Vatikanu

Washington 20. jan. (Tanjug.) Uradno je bilo sporočeno, da je osebni zastopnik predsednika Trumana pri Vatikanu Myron Taylor podal ostavko na dosedanj položaj. Predsednik Truman mu je poslal s tem v zvezi pismo, v katerem sprejema njegovo ostavko in mu izraža hvalečnost za dosedanje delo.

V rimskih političnih krogih menijo, da so povod za Taylorjevo ostavko vedno oostrejša nasprotja med ameriško zunanjo politiko in Vatikanom glede na notranje italijanske probleme, posebno v zvezi z zadnjo krizo italijanske vlade in s težavami pri sestavi nove vlade.

Iz Rima poročajo, da je bil ameriški veleposlanik v Rimu James Dunn nujno poklican v Washington na poročanje.

Razkol v socialistični stranki Japonske

Tokio, 20. jan. AFP poroča, da se je socialistična stranka Japonske razdelila na dve novi stranki. Do razkola je prišlo po večdnevni ostri debati na letni skupščini stranke. Levo krilo stranke je sklenilo ustanoviti novo stranko neodvisnih socialistov in stopiti v blok s kmečko stranko. V novi stranki neodvisnih socialistov (levice) ostane 29 poslancev in 22 senatorjev. V stari stranki z bivšim predsednikom vlade Katauamom na čelu ostane 23 poslancev in 27 senatorjev, 7 poslancev socialistične desnice pa se še ni izjavilo.

krizo, tedanje fizike; analiziral je, kaj tiči za besedami »kriza fizike«, za geslom »materija je izginila«, razvil in obogatil je pojmovanje vzročnosti, pobil poizkuse ločiti materijo od gibanja, objasnili vlogo matematike v fiziki. Posebno važen prispevek k filozofiji in fiziki pa pomeni njegova opredelitev filozofskega in fizikalnega pojma materije. Zavedati se moramo, je podčrtaval, da nam gre pri fizikalnem pojmovanju materije za njeno zgradbo, za njeno strukturo, do čim nam gre pri filozofskem pojmovanju materije predvsem za priznanje materije kot objektivne realnosti, ki biva izven nas in neodvisno od nas.

Sli bi preko okvira tega članka, če bi se spustili v podrobna izvajanja. Globino Leninove misli; bo pokazala že vzporeditev treh mahističnih gesel z Leninovimi zadevnimi besedili.

Mahisti: Elektron nima mehanske mase, ima samo elektromagnetno maso; torej je materija izginila, a materializem izgublja svojo podlago.

Lenin: »... kakor koli je s stališča zdrave pameti čudno, da nima elektron druge mase kot elektromagnetno maso, kakor koli je neobičajna omejitev mehanskih zakonov samo na eno oblast prirodnih pojavov in neobičajna njihova podreitev globljim zakonom elektromagnetnih pojavov itd., je vse to le nova potrditev dialektičnega materializma. Nova fizika je združila v idealizem prav zato, ker fiziki niso poznali dialektike.«

in dalje: »Materija« izginja, to pomeni, da izginja meja, do katere smo poznali materijo, naše znanje gre globlje, izginjajo

take lastnosti, ki so se smatrale prej za absolutne in neizpremenljive (nepodirnost, inercija, masa), a ki so se izkazale za relativne...»

Mahisti: Pojavi v svetu atomov, vpeljava statističnih metod v fiziko in verjetnostnega računa v fiziko zahtevajo odpoev kavzalnosti in s tem tudi determinizma, eni od osnovnih značilnosti dialektičnega materializma.

Lenin: »Dejansko važno spoznavno-teoretično vprašanje, na katerem se ločijo filozofski pogledi, ne obstaja v tem, kakšno stopnjo točnosti so dosegli naši opisi vzročnih zvez in morejoli bitti te zveze izražene v točni matematični formuli, ampak v tem, ali so izvori našega spoznanja teh zvez objektivne zakonitosti prirode, ali pa svojstva našega razuma, da more spoznati nekatere apriorne resnice itd. To je tisto, kar loči materialista Feuerbacha in Engelsa od agnostikov Avenariusa in Macha.«

Mahisti: Dialektični materializem govori o spoznavanju bivanja stvari. Mar ne tiči v tem »bistvu« nekaj neizpremenljivega, nekaj absolutnega, nekaj, kar se ne sklada z dialektiko?

Lenin: »Bistvo stvari in »substanc« sta prav tako relativna, izražata samo po sebi abstrakcija človeškega spoznanja objektov in če ni seglo večeraj poglabljanje dalj od atoma, a danes seže do elektrona in etra, potem je prav dialektični materializem tisti, ki postavlja trditve o časnem, relativnem, približnem karakterju vseh teh stopenj v spoznavanju priro-

POSLEDNJE VEŠTJE

LONDON. Danes je bila v Londonu odprta razstava jugoslovanske umetne obrti. Razstavo je otvoril naš ambasador v Londonu Obrad Cmilij skupaj s predsednikom Društva za britansko-jugoslovansko prijateljstvo. Razstavljene so preproge, šipke, filigranska dela, vezenje.

PARIZ. Francoski tednik za umetnost L'Arte objavlja članek o razstavi jugoslovanske umetnosti, ki jo bodo odprli v kratkem v Parizu. Tednik objavlja tudi reprodukcije najvažnejših umetnin, ki bodo razstavljene, in pripominja, da je prispele v ta namen v Pariz že 11 vagonov umetnin.

LONDON. Namestniki zunanjih ministrov; ki razpravljajo o pripravah za mirovno pogodbo z Avstrijo, so sklenili, da odlože seje do 24. januarja, da bi mogli dobiti sovjetski delegat Zarubin potrebne informacije od svoje vlade. Neodvisni »Times« piše v tej zvezi, da se da eklepti, da skuša sovjetska vlada sklenitev avstrijske mirovne pogodbe čimbolj zavleči. Govorice o možnosti sklenitve separatnega miru pa smatra list za neutemeljene. Veleposlaniki zapadnih sil v Moskvi so opozorili Gromika, pomočnika Višinskega, na posledice, ki jih lahko povzročijo stalno sovjetsko zavlečevanje v tej zvezi.

WASHINGTON. — Zunanji minister Acheson je sporočil v pismu Connallyju, da so ZDA pripravljene glasovati za razveljavljenje resolucije iz leta 1946, v kateri se priporoča, naj vse države umaknejo svoje poslanike in veleposlanike iz Španije. To izjavo tolmačijo kot napoved skorajšnje obnovitve ameriških diplomatskih stikov s Španijo. Acheson je izjavil, da je ta resolucija organizacije ZN je okrepila Francovo položaj v Španiji. Acheson je še poudaril, da je ameriška vlada odklonila posojilo Španiji, da pa nima nič proti privatnim kreditom Francovi Španiji. V angleških krogih poudarjajo v tej zvezi, da preživlja Francovo režim kritično fazo. Španija je v izredno težkem gospodarskem položaju, likvidirala je že svoje poslednje rezerve zlata, preko Egipta pa je že protala 40.000 tete-kleničice zlata srebro po 35 kg kominformovskim deželam. Zastopnik angle-

škega zunanje ministertva je izjavil, da se angleška politika do Španije ni spremenila. V tej zvezi pripominja pariški »Le Monde«, da skuša sedanja ameriška vlada zadovoljiti republikance in ameriške katoličane prav v momentu, ko Washingtonu proučuje možnost evolutuelnega priznanja kitajske ljudske vlade.

PEKING. — Kitajska ljudska vlada je obvestila generalnega sekretarja Organizacije ZN, da je imenovala svojega delegata v Varnostnem svetu. — Zahteva, da kuomintanški delegati zapuste vse organe Organizacije ZN.

HAAG. — Mednarodno razsodišče v Haagu bo pričelo 28. februarja razpravljati o kršitvi mirovnih pogoibolj strani Rumunije, Madžarske in Bolgarije. Generalna skupščina OZN je namreč zaprosila imenovani mednarodni forum za mnenje, ali so navdane države kršile tiste odgovornosti, ki so jih sprejele z mirovno pogodbo.

LONDON. — Komunistična partija Velike Britanije je objavila predvolilni manifest, v katerem objavlja svoj program. Glavne točke so: borba proti gospodarski krizi, borba proti ameriški kontroli nad Anglijo in borba za ustavitev oborožitenega tekmovanja. V proglasu se poudarja sigurnost, da bodo torijeveci izgubili na volitvah, delavski razred pa mora dokazati, da rečeno, da odklanja tudi protirojovski politiko sedanje laburistične vlade.

CK KP Bolgarije je izključil enega člana Politbiroja in šest članov CK-ja

London, 20. jan. Londonski radio poroča, da je CK KP Bolgarije izključil člana Politbiroja Dobri Terpeševa in 6 članov CK-ja. Poročilo Partije navaja, da so o izključitvi Terpeševa razpravljali na partijskem sestanku v začetku tedna. Vsem izključenim očitajo pomanjkanje politične budnosti in nesposobnost. Dohrevu, članu CK in bivšemu ministru za notranjo trgovino pa, da je zmanjšal dajave žita s strani kmetov.

Medmestna trgovinska konferenca v Ljubljani

Delo naše socialistične trgovine, ki se iz dneva v dan bolj približuje potrošniku in kljub raznim objektivnim težavam premaguje na eni strani redke ostanke kapitalistične miselnosti v trgovanju, istočasno pa se bori tudi proti ponekod sedaj uvedenim birokratskim oblikam trgovanja, beleži vedno večje uspehe. Še zlasti velja to v zveznem merilu, torej za področje vse Jugoslavije, ker izkušnje in nove socialistične pridobitve trgovanja ne ostanejo samo v posameznih krajih, temveč jih vse naše trgovsko omrežje več ali manj izmenjuje. Že do preteklega leta sta se prav zaradi izmenjav izkušenj v trgovskem omrežju vršili dve trgovinski konferenci za glavne predstavnike trgovskega omrežja iz vse Jugoslavije.

Tretja medmestna trgovinska konferenca se je pričela v Ljubljani v četrtek, 18. januarja, in bo trajala tri dni. Konferenca so se udeležili poverjeniki za trgovino in preskrbo iz glavnih mest ljudskih republik, razen tega pa še iz ostalih večjih industrijskih središč, in to iz: Bitolja, Celja, Jesenice, Maribora, Novega Sada, Niša, Pole, Reke, Splita, Subotice in iz Trbovlj. Razen teh prisotnost konferenci tudi poverjeniki za državne nabave iz omenjenih mest ter predsedniki trgovskih sindikatov v mestih. Oblastne ljudske odbore zastopajo na konferenci oblastni poverjeniki za trgovino in preskrbo. Razen zastopnikov posameznih političnih in ostalih forumov pa so se udeležili konference tudi zvezni minister za trgovino in preskrbo tovariš Osman Karabegović, minister za trgovino LRS tov. Jože Borštnar, pomočnik ministra za državne nabave tov. Jernejčič in zastopnik Centralne uprave sindikata trgovincev.

Včeraj ob priložnosti konference je imel krajiš uvodni govor zvezni minister za trgovino in preskrbo tov. Osman Karabegović. V glavnem se je dotaknil dejstva, da je ponekod prav zaradi slabe organizacije tudi slabo in neekspeditivno razdeljevanje vseh artiklov. So nekateri objektivni vzroki za večkratne zamude pri razdeljevanju artiklov zajamčene prekabe, še več pa je subjektivnih vzrokov, katere je nujno treba odstraniti. Nadalje je tovariš minister ugotovil tudi to, da mnoga podjetja nezaumno in tudi nepravilno obračunavajo blago za Narodno banko, kar povzroča začasne zastoje. Vzroke tega pa ni iskati samo v slabi organizaciji, temveč tudi v prekomernem številu uslužbencev v nekaterih trgovinah oziroma pisarnah. Prav zaradi tega tudi posamezna trgovska podjetja preveč ostanejo samo za prodajo blaga, namesto da bi del svojih uslužbencev razporedili na teren za odkup. Glede prioritete je tovariš minister poudaril, da se povsod ne izvaja točno. Ostanek nekulturnega in starega trgovanja se danes pojavlja zlasti na tržiščih. Predvsem velja to za trge, kjer prodajalci prodajajo svoje blago tako, kakor so ga nekoč. Predvsem

bo potrebno tudi trge primerno urediti in odstraniti preostalo trgovanje po cestah in okoli hiš. To velja za Titograd, Skoplje, Novi Sad in še za nekatera mesta. Nadalje je tov. minister ostro kritiziral nepotrebno zadrževanje blaga po skladiščih in nepravilno manipuliranje z njim. Da posamezni artikli nenadoma postanejo — nekurantno blago, je krivda tudi pri prodajalcih. Vendar je treba tudi prodajalcem in vsemu trgovskemu osebju dajati potreben stimulans v obliki pohval in nagrad.

Da preskrba s kurivom še do danes ni najboljša, je v nadaljevanju govoril tov. minister Karabegović, je delno tudi vzrok slab pregled o potrebah. Vsekakor bo potrebno za pravočasno in zadostno oskrbo s kurjavo letos pravočasno zbrati potrebe potrošnikov. Ob koncu govora je tovariš minister govoril še o nekaterih nepravilnostih vodenja trgovin, o ustanavljanju specialnih trgovin, o nujni reviziji službe delavske preskrbe ter o načinih za uvedbo kulturnega trgovanja. Poudaril je važnost ustanavljanja modernih, tehnično najboljših trgovin, ki bodo po urejenosti in kulturnem poslovanju vzor vsem ostalim trgovinam. Take nove moderne trgovine je potrebno ustanovljati najprej za živila.

Po govoru tovariša ministra Karabegovića se je pričela razprava. Poverjenik za državne nabave pri MLO Zagreb tov. Vukadinovič je razpravljal o ustanavljanju in nalogah njihovega poverjeništa. V nadaljevanju razprave so delegati sprva obravnavali zgolj organizacijska vprašanja. Po postavljenem vprašanju, zakaj v posameznih mestih niso 100% izvršili razdeljevanja, na primer mleka, mesa in drugih artiklov, so delegati iznašli nepravilnosti pri odkupu, prav tako pa pri razdeljevanju.

V petek dopoldne se je konferenca nadaljevala. Daljši govor o socialistični trgovini je imel poverjenik za trgovino in preskrbo pri MLO Maribor. Do podrobnosti je obravnaval nabela socialistične trgovine in načine, kako izboljšati kulturno poslovanje. Posebno pozornost je posvetil zlasti notranji ureditvi trgovin, izložbam, skladiščem, a tudi pravilnemu odnosu trgovinskega osebja do potrošnikov.

V razpravi je poverjenik za trgovino in preskrbo pri MLO Ljubljana tov. Nebec razpravljal o decentralizaciji potrošniških zadrug. Ugotovljeno je, da so po decentralizaciji potrošniške zadruge že v petih mesecih postale rajonske zadruge aktivne. K načinu kulturnega poslovanja je tov. Nebec poudaril tudi to, da bi trgovine združene kakor tudi državnega sektorja lahko v najkrajšem času stremele za tem, da bi potrošnikom, če že ne vsem, vsaj bolnikom, nosečim ženam, materam z več otroki in invalidom dostavljali vse artikle iz trgovin na dom. Poudaril je tudi važnost sodelovanja trgovskih predstavnikov s poverjeništvom za gradnjo. Predvsem zato, da bodo hkrati

z gradnjo novih stanovanjskih blokov ali hiš vzporedno planirali tudi gradnjo trgovskih lokalov. Primer iz Ljubljane, kjer so v Šiški zgradili več blokov, a niti enega lokalca, to nepravilnost lahko potrjuje.

Delegat iz Novega Sada je nakazal njihove načine glede utrjevanja trgovin, in sicer s pomočjo raznih sestankov s trgovskimi osebjem ter političnimi in strokovnimi predavani in področja trgovine. Letos bodo v Novem Sadu poleg stanovanjskih zgradb v okolici mesta zgradili tudi nove moderne trgovske lokale.

Direktor podjetja »Prehrana« iz Ljubljane je kritiziral posamezne sindikalne magazine, ki hočejo imeti pri nabavi raznih artiklov prioriteto. Glede embalaže (vreče, zabojli itd.) je poudaril, da je potrebno z njo bolj varčevati, hkrati pa stremeti za obnovitev.

Delegat iz Reke je prikazal razvoj njihovega trgovskega omrežja ter predvsem poudaril to, da je za kulturno postržbo čimprej odstraniti iz trgovskega omrežja vse spekulante prodajalce. Na Reki so med trgovinami uvedli socialistično tekmovanje ter vsake tri mesece podeljujejo najboljšim kolektivom in posameznikom nagrade ter prehodne zastave. Uspehe, ki jih imajo na Reki, pa pripisujejo tudi dobremu sodelovanju ljudske inspekcije. Član kontrolne komisije pri MLO Ljubljana je v diskusiji navedel nekaj primerov nepravilnega ravnanja z živili in ostalimi artikli široke potrošnje. Zlasti je obojal nepravilno dobavljanje mesa potrošnikom Ljubljane. Tako je lani v novembru in decembru prišlo iz Šiške v Ljubljano 3000 kg mesa, ki je bilo neužitno. En vagon mesa, ki pa je prišlo iz Maribora, pa prav tako ni bilo za razdeljevanje. Omenil je še, da so v Ljubljani pričeli za 29. novembra izdelovati salamo že 3. novembra in da se je precej te salame zaradi nepazljivosti pokvarilo. Ob koncu je omenil še nekatere nepravilnosti, ki so jih lani ugotovili pri podjetju »Sadje-zelenač«, ki so bile podobne že spekulaciji. Tako so posamezniki, ki so vozili grozdje na trg, že med potjo spekulirali z njim ter ga kasneje po višjih cenah prodajali.

Po dopoldanski razpravi so si delegati ogledali poslovalnico »Narodnega magazina«, trgovske poslovalnice »Prehrana« ter trgovino z otroškimi predmeti »Ciciban«.

Popoldne se je konferenca nadaljevala.

Liko bodo spremenili v plodno pokrajino, 2000 ha plodne zemlje bodo pridobili z melioracijami

Ze sedaj v prvi petletki začnemo z obsežnimi melioracijami na liški planoti, s čimer se bo močno izboljšalo gospodarsko stanje v Liki.

Neplodna zemlja obsega več tisoč hektarjev, kar predstavlja eno četrtino vse orne zemlje v nekaterih okrajih (gospičkem in porušičkem tudi 50%).

Ta neplodna zemlja je prava posebnost. Je zelo bogata na humus in je na videz podobna oni zemlji v Vojvodini. Tekom stoletij se je ta zemlja izpostavljala vodi, izprala in ima sedaj premalo važnih anorganskih sestavin. Zato je najvažnejša kalcifikacija tega ozemlja in točno izvajanje vseh ostalih agrotehničnih ukrepov.

Vsa sredstva za dela so že planirana in takoj spomladaj bodo začeli z delom. Zgradili bodo tudi posebno znanstveno raziskovalno postajo, ki se bo bavila s temi problemi. Kalcifikacija bo letos zahtevala okrog 3000 vagonov apna in ves ta proces dovoza apna bo treba mehanizirati, če hočemo melioracijo še letos izvršiti. V ta namen bodo zgradili nekaj žičnic, ki bodo služile za prevoz apna in tudi v druge gospodarske namene.

Vzporedno s tem bomo rešili tudi vprašanje gozda. Nastali bodo novi gozdni pasovi in tako bomo pojačali tudi vpliv na neprijetno podnebje

Bencin, petrolej, parafin iz kamna

Pri nas smo začeli odkrivati in odpirati bogata ležišča nafte in ni se nam treba bati, da bodo vrelci »zemeljskega olja« kmalu izčrpani, kakor se že bojijo v deželah, kjer je proizvodnja nafte največja. Toda hkrati smo začeli pridobivati nafto še iz — kamna, iz oljnih škrljcev. Nekateri strokovnjaki sodijo, da oljni škrljci vsebujejo več nafte kakor vrelci in ležišča, ki bodo v doglednem času izčrpani. Vendar tudi oljnih škrljcev nimajo povsod. Naša dežela pa ima mnogo tudi oljnega kamena.

Stara Jugoslavija oljnih škrljcev sploh ni izkoriščala. Ležišča niso bila raziskana. Tik pred drugo svetovno vojno so posamezni strokovnjaki opozarjali na velike zaklade, ki jih ima Jugoslavija v oljnih škrljcih. Omenjali so primere drugih dežel, ki uspešno izkoriščajo oljne škrljce. Ta panoga je zlasti dobro razvita v Estoniji. Oljne škrljce pa so predelovali še v številnih drugih deželah: v Kanadi, na Švedskem, v Avstraliji, Mandžuriji, na Japonskem, v Braziliji itd. Monopolne kapitalistične družbe, ki so imele tudi v Jugoslaviji besedo pri izkoriščanju nafte in oljnih škrljcev, so znale preprečiti, da stara Jugoslavija ni mogla začeti »konkurirati« z bencinom iz škrljcev.

Za oljne škrljce pri nas se ni menil nihče, razen pastirjev, ki so si na pašah z njimi kurili... »Kamenje, ki gorji«, poznajo ljudje v okolici Aleksinca v Srbiji že dolgo. Prepričali so se tudi, da tega kamena ne kaže uvrščati med premožge; če z njim kurijo v peči, prav rado ekoplodira in povzroči precej škode.

Po osvoboditvi je bila naloga našega delovnega ljudstva, da začne dvigati tudi

te, doslej neizkoriščene zaklade. Začetek pa je bil zelo težek. Nismo imeli nobenih izkušenj, kako je treba pridobivati nafto iz škrljcev. Ni bilo mogoče že takoj spoznati izdelati primerne peči. Potrebni so bili številni poskusi. Tudi eksplozivam se niso mogli izogniti. Po večmesečnih poskusih so naredili prvo manjšo peč v Kragujevcu. Dr. Munderič, kemik, je že leta 1946. začel sistematično raziskovati škrljce pri Aleksincu. Februarja 1947 so pri nas prvič iz škrljca pridobili katran, ki je osnovni predelek za nadaljnjo predelavo.

Proučevanje provizornega procesa so nadaljevali v Kraljevu in v zagrebških znanstvenih laboratorijih. Ugotovili so, da je katran iz škrljca izvrtan. Iz njega so začeli pridobivati bencin, petrolej, parafin in olje za motorje. Pozneje pa se je izkazalo, da ima predelava oljnih škrljcev velik pomen, čeprav bi imeli še toliko naravne nafte. Nafta iz naravnih vrelcev ima drugačno sestavino. Upoštevati je treba, da je proizvodnja nafte iz škrljcev v nekem pogledu precej lažja od vrtnja vrelcev nafte, za kar potrebujemo zelo drage vrtnalnice. S tem ni rečeno, da se pri nas ne bi naglo razvijala tudi industrija naravne nafte, pač pa, da bomo primerno izkoriščali vse naravne zaklade in na njihovi podlagi razvijali proizvodjalne sile.

Pridobivanje nafte iz škrljcev zdaj ne povzroča več težav. Naše tovarne že izdelujejo primerne kondenzatorje, peči za »praženje« ali destilacijo škrljcev. Zato pa bomo izkoriščali velika ležišča oljnih škrljcev ne le v Srbiji, temveč tudi v Bosni, Dalmaciji in Makedoniji.

fizikultura in sport

Različna mnenja o pripravah državne reprezentance za svetovno nogometno prvenstvo

Predloga Ljubibe Brodiča, predavatelja na Državnem inštitutu za fizikulturo in trenerja naše državne nogometne reprezentance za tekmo proti Franciji v Firenzi, o načinu priprav državne reprezentance v tem letu, v Zagrebu niso sprejeli z odobravanjem. Nogometni strokovnjaki v Zagrebu smatrajo, da ni niti ena od treh kombinacij, a najmanj prva in druga, niso realne niti koristne. Brodič je namreč predlagal na nekem sestanku v Državnem inštitutu za fizikulturo, da bi se sprejela ena od naslednjih treh kombinacij: da se posamezne igralce državne moštva iz družtev izloči in da bi do odhoda v Rio de Janeiro trenirali skupaj, a med tem časom bi igrali tekme; da državno moštvo postane enajster član zvezne lige, in tretja kombinacija, da kandidati sodelujejo na tekmah svojih klubov in se nato vračajo v športni logor, v katerem se pripravljajo do odhoda na svetovno prvenstvo.

V Zagrebu smatrajo, da imata prvi dve kombinaciji — a za njih se Brodič najbolj poteguje — slabe strani: a) izkušnje so pozlačene, da so dolge priprave v logorju bolj škodljive kot koristne; b) in slabitev državne prvenstva, ker bi najboljši igralci izločeni iz klubov, a državno moštvo poleg

tega ne bi imelo dovolj ostre konkurence. Poleg tega bi državno prvenstvo v tekmo vanju precej izgubilo na kvalitativni in kvantitativni, a konec koncev bi tako izvedene priprave, kot se splošno smatra, opravile v nered vse naše nogometno življenje.

V Zagrebu smatrajo, da je ravno tekmo vanje za državno prvenstvo najboljši trening, posebno za vzdrževanje forme vseh igralcev, pa tudi reprezentantov in da bi bilo treba pripraviti, o tem, kako bi se v okviru prvenstva najboljšo pripravili. V Zagrebu so prepričani, da bi bilo bolje, če bi se trenerji, ki bi predhodno dobili določena navodila, trudili, da v okviru rednega treninga svojega kluba odpravijo igralcem razne pomankljivosti in da se problem igravanja reprezentance reši s pomočjo tekem, ki bi se odigrale od časa do časa med tednom in pred skupnim treningom pred odhodom (30 do 30 dni). V glavnem je težnja za tem, da se ne moti rednega življenja nogometašev in da se jim omogoči, da v tekmo vanju za državno prvenstvo ohranijo svojo formo, pridobe novo izkušnje in si razširijo svoje znanje.

Vsa ta vprašanja pa pretresa tudi Nogometna zveza Jugoslavije na svojem plenumu, ki se je zavel pred 2 dnevo. (Po Politiki.)

KOSARKA

»Istra« (Pulj) : Železničar (Lj.)

V nedeljo 22. januarja bodo v Ljubljani kosarske tekme med moškima in ženskima vrstama »Istra« iz Pulja ter ljubljanskega Železničarja. Tekmi bosta v dvorani na Taboru. Ženski ekipi se bosta srečali ob 10. moški pa ob 11.

ODBOJKA

Enotnost : Železničar (Lj.)

V Ljubljani bo v nedeljo zanimiva tekma odbojke, in sicer med Enotnostjo in Železničarjem. Tekma bo ob 10.30 v Domu Ljube Serceja.

Mednarodni šport

Coretti — zmagovalce kolesarske dirke

Trst. — Preteklo nedeljo je bil v Kopru kolesarski cross, katerega se je udeležilo veliko število kolesarjev iz A in B cone STO-ja. Na dirki je zmagal nam že poznani tekmovalce kolesarske dirke okrog Hrvaške in Slovenije Coretti. Preseljeni je najmlajši udeleženec dirke Dela Santa iz Istre.

Vrstni red na cilju: 1. Coretti (T), 2. Grič 3. Razmond (T), 4. Dela Santa (B cone), 5. Selter (B cone), 6. Cimoroni (T), 7. Bralco (B cone).

LONDON. — Nogometno srečanje B reprezentance Anglije in Švice, ki je bilo v Ocheildu se je končalo z zmago angleškega moštva s 5:0.

PRAGA. — Smučarji Francije, Finske, Norveške, Švice in še iz sedmih drugih evropskih držav so povabljeni na tekmovanje, ki bo od 12. do 28. februarja na Tatru. Ob tej priložnosti bo tudi smučarski maratonski tek na 44 km.

NEW YORK. — Norveški finski in švedski smučarji se bodo udeležili 22. januarja velikega mednarodnega tekmovanja v skokih v Sulysbery-ju, v okolici Newyorka. To bo eno največjih tekmo vanj pred začetkom svetovnega prvenstva. Z največjim zanimanjem se pričakuje borba norveških skakalcev z mladim Fincom Mati Pietikannom.

Znanost pomaga športnemu razvoju

Za razvoj športa ima nedvomno zaslugu tudi razvoj znanosti. Šport se poslužuje namreč mnogih iznajdb in pripomočkov, ki jih odkriva današnja znanost in brez katerih nekateri športne panoge ne bi bilo niti mogoče gojiti. Taka, sicer neznatna, toda zelo važna iznajdba za šport je na primer stoparica, ki omogoča na tekmo vanjih točno merjenje časa. Človek, ki štupa po sekundah, ne izmeri dober niti minuto, dočim dolžina s pomočjo stoparice točen čas celo na desetinko in še manjše dele sekunde. Toda ta priprava že ved ne zadostuje v vsakem primeru za točno merjenje časa pri današnjem naglem razvoju športa. Da bi se točno in nesporno ugotovili prvi čas, kakor tudi mesto tekmovalca, se v zadnjem času poslužujemo v športu filma, kjer so vsake pomote izključene.

Z iznajdbami znanosti pa se okorišča šport še v mnogih drugih primerih. Tako so na primer ameriški sodniki pri kegljanju kontrolirali pravilno igranje s pomočjo foto-celice, ki je metala žarek čez zaletišče. Če je igralec pri metu prekorajl prepovedani prostor, je prekinil žarek, kar je povzročilo, da se je avtomatično prižalala rdeča luč, ki je opozorila na naprejšnjo napako. Podobno je pri sabljanju, kjer se zadetki zaznamujejo z elektriko: sabljalca imata orožje, ki je spojeno preko žice z elektriniim zvočnikom, ki zazvoni, če se sablja oziroma floret dotakne nasprotnika.

Zelo težko vlogo imajo sodniki, ki morajo soditi skoke v vodo, ker se na njih soljenje premagani ali klubski funkcionarji radi potušujejo. To pomankljivost so skušali odpraviti s tem, da so skakalcu pritrtili na glavo, hrbet in peto svetleče predmete in njih skok filmali. Tako so v filmu dobili krivulje gibov vsakega skakalca in na osnovi pravilnosti teh krivulj skušali pravilno oceniti skok. Čeprav se zdi ta iznajdba v teoriji zelo koristna, se v praksi verjetno ni obnesla, ker se nikjer ne prakticira.

Znanost pa ne pomaga v športu le sodnikom, ampak tudi tekmovalcem. Tako so si na primer boksarji dali napraviti robota, ki izvaja podobne gibe kot pravi bokсар. Pri

tem pa robot sam beleži in izračunava zadetke. Mnogo priprav je bilo uporabljeno tudi pri igranju golfa, kjer so pritrtili na držalo palice svetilke, ki so se prižigale, če je umeril igralec udarec nepravilno. Zanimivo je tudi, kakaj imajo žogice za golf jamice. Ugotovilo se je namreč, da so bile prvotno gladko izdelane žogice dobro udarjene šele takrat, ko so bile malo odrgnjene in opraskane. Sedaj to delajo sami izdelovalci teh žogic, ki posebno pazijo, da bi bile zavezne pravilne, to je ne remajane in ne preplisane.

Če gledamo start sprinterjev, se nam zdi — posebno če je start, kot pravimo, uspel — da so se tekači »odlepili« od tal v trenutku, ko je počel strel starterja. S posebno kronometrično kamero pa so ugotovili, da reagirajo tekači šele po eni desetinki sekunde. Tudi najbolj rutinizirani tekači dosegajo končno hitrost v postopoma. Pri poskusu so ugotovili naslednje: v prvi sekundi teka po startu je pretekel le tri metre, v drugi 5,2 m in v tretji sekundi že 8,1 m.

Velikot napora pri športnih tekmah ugotavlja znanost po množini mlečne kisline, ki nastaja v telesu kot posledica mišičnega dela (napora). Tako nastane na primer pri tekaču, ki doseže pri teku na 100 m rezultat večje vrednosti, 8-4 gr mlečne kisline na sekundo. Če se nabere v njem te kisline cca 40 gr, pada njegova hitrost zelo naglo. Pri 110 gr nastale mlečne kisline pa je tekač že tako utrujen, da sploh ne more več teči.

Nadaljnja zanimivost je ugotavljanje kalorij pri izvajanju raznih športov. Kot povprečna uporabna energija je pri enournem udeleževanju se računala 100 kalorij. To pa je seveda vrednost, ki jo daje samo igralec na vedno vredno le na splošno. Samo igralec namiznega tenisa lahko v eni uri porabi do 800 kalorij. Prav leta kolitina kalorij se porabi pri hoji 4 km v eni uri. Če pa napravimo v eni uri 6 km, porabimo že 650 kalorij. Kolesar porabi v eni uri 600 kalorij, plavalci, ki bi v eni uri preplaval 2,5 km, bi porabili 624 kalorij itd.

Samo teh nekaj primerov, ki smo jih našli so zgornem dokaz o veliki vlogi in pomoci znanosti, ki jo ta tudi športu in ga tudi napravi bolj zanimivega.

Ameriška šahovska zveza določila reprezentanco za radio-match z Jugoslavijo

New York, 20. januarja. Ameriška šahovska zveza je določila sestavo svoje reprezentance, ki bo od 16. februarja odigrala dvokrajni radio-match z reprezentanco Jugoslavije. Igralci ekipe ZDA so razporejeni po deskah, kakor bodo igrali, in sicer: Samuel Reshewsky Ruben Fine, Isaac Kashtan, Israel Horowitz, Arnold Denker, Herman Steiner, Arthur Dake, Alexander Kevitz, Robert Burn in Albert Pinkus.

Na osnovi sestave ameriške reprezentance so budo na posameznih deskah srečali naslednji igralci: 1. Reshewsky — Gilgorič, 2. Fine — Pirc, 3. Kashtan — Trifunovič, 4. Horovitz — Bahar, 5. Denker — ing. Vidmar, 6. Steiner — Puc, 7. Dake — Milič, 8. Kevitz — Kostič, 9. Burn — Mata-novič in 10. Pinkus — Ivkov.

V prvem kolu bodo imeli Jugoslovani bele figure na prvi, tretji, peti, sedmi in deveti deski, američani pa na drugi, četrty, šest, osmi in deseti deski, v drugem kolu pa obratno. Člani ameriške reprezentance bodo igrali v Chaping Buildingu v 50. nadstropju. Poslonje leži v centru New Yorka. Med igro bodo najboljši ameriški igralci pojednjalno gledalcom razvoj posameznih partij.

AMERIŠKI ČASOPIS

»CHESS REVIEW« O JUGOSLOVANSKEM ŠAHU

New York, 20. januarja. Ameriški šahovski časopis »Chess Review« je objavil 18. januarja daljši članek, ki je posvečen

radio-matchu med reprezentancama ZDA in Jugoslavijo. V članku piše med drugim: »Jugoslavija, ki je po vrednosti na drugem mestu v Evropi je povabila Zedinjene ameriške države na radio-match. Šah uliva v Jugoslaviji veliko popularnost in se ga udeleže tisoč članov mladinskih in sindikalnih organizacij ter lavensolske mladine. V zbiranih tekmo vanjih za prvenstvo JA 1948. leta je sodelovalo 40.000 šahistov. Zaključku lanskoletnega državnega prvenstva je prisostvovalo 2000 gledalcev. Številke udeležencev državnih prvenstev govorijo same po sebi o hitrem razvoju šaha v Jugoslaviji.«

Vodilni jugoslovanski mojstri — piše nadalje v članku — so Gilgorič, Pirc in Trifunovič. Pred nekaj meseci so ti mojstri pokazali velike sposobnosti in dosegli odlične rezultate v matchih z znanimi evropskimi mojstri. Ewensen, Najdorfom in Stahlbergom. Gilgorič in Trifunovič izrasta pretežno kombinatorni šah in ga odigra posebno v napadu, dočim Pirc teži bolj k pozicijski igri visoke kvalitete. Puc in Bahar sta zelo nevarna, pa tudi Vidmar mladši ne zaostaja s svojo močno igro daleč za svojim slavim očetom. Posebno moramo paziti na dva mlada šahista Matanoviča, ki ima 19 let in Ivkova, ki ima šele 16 let.

Piše za tem podrobno opisuje dosežanje uspeha jugoslovanskih šahistov, kakor tudi sestavo ameriške reprezentance. Ob zaključku pravi: »Iz vsraga tega se vidi, da imajo srečni moštvi visoke kvalitete in da bodo partije na zelo visoki stopnji.«

